

Lastna ustvarjalnost

Delo je dne 15. septembra 1973 objavilo članek »Krivda gospodarstva ali raziskovanja.« Članek je napisal direktor sektorja za projektiranje in razvoj v Litostroju dr. inž. Marko Kos. Naš priznani strokovnjak je s klenimi in tehtnimi besedami orisal svoj pogled na razmerje gospodarstva do raziskovanja. Prepričani smo, da bo aktualnost članka pritegnila tudi naše bralce, zato smo se odločili, da nekaj odlomkov tega prispevka ponatisnemo.

Ko smo v Sloveniji pred leti sprejemali zakon o raziskovalni dejavnosti, so bili zaman vsi napori, da bi celotno inovacijsko ali »vnapredovalno« dejavnost združili v njenem okviru, to je, da bi raziskovanju dodali tudi razvoj. Ta ubogi naš razvoj se je čutil pri teh prizadevanjih manjvreden, čeprav tvori v tistih državah, na katere gledamo z zavistjo, hrbtnico strme poti navzgor k nesluteni gospodarski moči — v državah, ki dajejo danes kruh četrtini naših delovnih državljanov. Tedaj smo rešili nastalo dilemo tako, da smo izjavili, da pokriva ime »raziskovanje« tudi razvoj. Ozke povezave med ekonomskim razvojem in to dejavnostjo, za katero nimamo skupnega imena, Srbi pa jo posrečeno imenujejo »unapredjivačko« dejavnost, niso tedaj razumeli niti gospodarski niti poli-

v gospodarstvu na drugi strani mnoge škodljive posledice, ki jih bomo morali upoštevati, pri bodočem načrtovanju organizacije. Raziskovanje ni nikoli organizirano prišlo v gospodarstvo ter ga vprašalo za njegove želje in načrte, katerim bi prilagodilo svoje delo. Univerza ni nikoli prišla v velika podjetja, da bi uskladila svoje delo z njihovimi načrti ter povezala delo diplomantov s problemi iz prakse. Pred dvema letoma sem napisal, da se bodo razmere spremenile šele tedaj, ko bodo sredstva za raziskovanje pritekala iz rok gospodarstva.

V slovenski kovinski-predelovalni industriji je zaposlenih v šolstvu, raziskovanju in projektivi 432 diplomiranih strojnih inženirjev, v celotni slovenski proizvodnji pa samo 104. To dejstvo dovolj ponazarja mojo trditev,

pozno. Prav grenke izkušnje z njimi so botrovale stališču teh podjetij. Samoupravni organi se ne poglobljajo v licence in ne tehtajo hudih posledic v prihodnosti. Drugi tip so mala podjetja, ki delajo lastne proizvode in se tudi sama uspešno razvijajo, vendar nimajo dovolj močnega ugleda, da bi prodrli.

Naši prevzemalci pogledajo glede licence tujcu skozi prste, medtem ko so do domačih proizvodov desetkrat strožji, kot bi bili v tujini. Se nikoli niste slišali, da bi o napakah in kasnitvah tujcev kje bilo karkoli objavljeno. Pa o naši industriji? Pri njej nihče ne varčuje z napadi. Kredite za tujo licenco je desetkrat lažje dobiti kot za domače razvojne načrte. Občinski možje gledajo na licenco kot na varno naložbo, na domač razvoj gledajo sumničavo.

Lahko je trditi, da v nobenem socialističnem gospodarstvu ne zavzema proizvodnja po licencah tako strahotnega deleža kot pri nas. Vzhodnonemška industrija, deseta največja na svetu, nima nobene licence, češka in poljska pa prav malo. Stanje pri nas je podobno splošni tržni situaciji, kjer lahko vsako tuje podjetje proda, kar se mu zljubi, ker ni nobenih ovir, ki jih največ postavljajo prav tako imenovane svobodne zahodne države. Pri nas se vsakdo požvižga na lastno kreativnost in prizadevanje ter si kupi tujo licenco. O ekonomskih posledicah licence vsakdo raje molči, ne pove, da ga licence sili, da mora kupovati sestavne dele pri dajalcu licence, da ima ceno določeno in da lahko prodaja samo v tistih deželah, ki mu jih dajalec licence milostno dovoli.

Licence so v prvem stadiju izgradnje industrije seveda potrebne, da ob njih rastejo neuki kadri. Vendar smo mi ta stadij že davno preboleli. V trudu in znoju smo si izborili potrebno tradicijo. Zdaj tiče za licencami drugi razlogi, ki so potrebni podrobnejše analize.

Licence jemljejo vodilne strukture v gospodarstvu zaradi lažje poti do uspeha, ker se želijo znebiti odgovornosti in ker hkrati želijo potepati vsa kreativna prizadevanja lastnih razvijalcev

tični dejavniki. Kaj je pripomoglo k večjemu osveščanju, ki smo mu danes priča?

Mislim, da so razlogi dvojni. Prve so odkrili tisti, ki so se poglobljali v vzroke našega ekonomskega zaostajanja, počasne rasti, splošnih težav, nezadržane odtokanja ljudi iz države in nekonkurenčnosti našega gospodarstva v svetu zaradi popolne odsotnosti industrijske lastnine ter so pri vzporejanju tujih gospodarstev in njihovega vzpona zadela ob vzrode inovacijskih procesov. Odkrili so funkcionalnost in strnjeno raziskovalnega in razvojnega dela, kar pri nas ni bil samoumeven način dela.

Drugi vzrok je čedalje večje poglobljanje samouprave. Pri tem vsem več ljudi priteguje k analizi ekonomskega poslovanja. In pri analizi stroškov družbe se postavlja vprašanje učinkovitosti in upravičenosti visokih stroškov za raziskovanje. Te stroške bodo morale v celoti prevzeti gospodarske organizacije, pri čemer bodo postavljale svoje zahteve in analizirale koristi od tega. Pri tem smo pričeli iskati povezanost raziskovalnih institucij z gospodarstvom. Gospodarstvu ne bodo mogli dokazovati potrebnosti samo z besedami, temveč se bodo morali vključiti v njegove programe.

Ko zdaj razmišljamo vse te odnose, lahko rečemo, da je imele ločeno življenje raziskovanja na eni strani in razvojnega dela

da je proizvodna baza osiromašena in konzervativna. To je povzročilo odtujenost raziskovanja, ki se je — celo iz načelnih razlogov, ki jih še danes razglajajo njegovi protagonisti — izogibala vsakemu stiku s prakso.

Na drugi strani imamo gospodarstvo, katerega proizvodnja sloni na napaberkovanih osnovah, na mojstrsko po mojstrih zamišljeni organizaciji proizvodnje, na proizvodih, katerih novosti so revne in sporne, saj ne temelje na nikakršni patentni bazi. To žalostno dejstvo je v zadnjih dneh dovoljkrat poudarjeno, vendar pa je manj znano, da je to posledica zapiranja raziskovanja v svoje sfere. Zato počiva večina naše družbene proizvodnje na tujih licencah — na dejstvu, ki je dokaz popolne večletne odsotnosti raziskovanja. Iz tega lahko izvzamemo redka majhna in še bolj redka velika podjetja, ki so si sama, lahko rečemo samorastniško zgradila lastno raziskovalno in razvojno bazo ter se zaščitila s patentji.

Pri integracijskih razgovorih slovenske industrije smo dobili globok vpogled v dejanske razmere. Prevladujeta dva tipa organizacij. Prvi tip se naslanja na tujo licenco in varen pričakuje od nje; dober in varen štart doma in možnost zunaj pod okriljem dajalca licence.

Pri teh organizacijah raziskovalne institucije ne bodo našle posluha. Prišle so desetletja pre-

Zadnja letošnja košnja v Litostroju

iz razloga, ki tiči v bistvu neuspeha domačih inovacij in v odsotnosti kakršnihkoli domačih letih lastnega iskanja in razvoja vzame licenco, pomeni, da je priznalo poraz. To pomeni frustracijo lastnih kreativnih sil. Vsaka licenca predstavlja zato orožje, ki se obrača proti nam.

Tehnična inteligenca, ki želi delati po novih problemih in se ne sprijazni z nedejavnostjo, bo pobegnila iz takšnih podjetij in navsezadnje iz naše dežele. Veliki selitvi »sive materije« iz Evrope v Ameriko in v Evropi sami botruje predvsem to dejstvo. Kaj bo posledica takšnega trenda?

Če globalno gledamo vso narodno ekonomiko, si je lahko predstavljati, da bi bile posledice porazne za celotno strateško pozicijo države. Ali lahko govorimo o samostojnosti in neodvisnosti države? Tudi to je naloga za dalekovidne politike.

Kdo je odgovoren za to? Odgovornost za to nosi tudi raziskovalno-razvojni kompleks oziroma njegovo neobstojanje.

Ponavljati moramo staro pesem o odsotnosti inovacijske verige, o tem, da nimamo svojih rešitev in patentov. Ker nimamo industrijske lastnine, smo izpostavljeni na milost in nemilost svetovni konkurenci. Najnaravnější izhod je, da se ne skušaj boriti, temveč da se povežeš z

njo. Pri tem se ne zavedamo, da pomeni to, gledano globalno, absolutno podrejanje tujini. Poskušajo rešiti svoje trenutne težave pod pritiskom neurejenih ekonomskih razmer. Ključ rešitve iz tega položaja nosi v sebi raziskovalno-razvojni kompleks. Le-ta mora opustiti svoj boj za družbeno sredstva za eksistenco ob neverificiranih raziskavah ter se povezati v celoto z ostalimi člani, sicer si bo izkopal grob samemu sebi, naši inteligenci in ekonomiki. Vprašanje je, kako uspešno najti izhod iz težavnega položaja. Mnogo časa je bilo izgubljenega, narejeno mnogo škode in zapravljenih mnogo možnosti. Zeleti bi bilo predvsem, da v vseh dejavnostih naše družbe prevlada jasna zavest o našem stanju, o dejanskih nevarnostih, ki se jim izpostavljam, in vzvodih, ki delujejo v subtilni sferi ekonomskega progressa.

Svoboda akcije našega gospodarstva, ki ne bi bilo podvrženo tujim licencam niti izpostavljenosti pritisku tujih kreditov, bi predstavljala tudi ogromno politično kvaliteto v našem boju za samostojnost in neodvisnost. To so eminentne politične naloge, katerih daljnosežne posledice bodo oblikovale naš celoten ekonomski in nacionalni razvoj, naš pomen, vpliv in položaj v evropski skupnosti v zadnjem desetletju tega stoletja.

Jesenski zagrebški velesejem

Jesenskega zagrebškega velesejma, ki je bil od 6. septembra do 16. septembra 1973, se je udeležilo 6300 razstavljalcev iz 54 tujih držav in iz Jugoslavije. Na 270.000 m² razstavnega prostora je bilo prikazanih nad 300.000 eksponatov. Tudi letos jesenska prireditev nadaljuje splošno tradicijo v svojem poslovnem programu. Temelj razstave je splošni mednarodni sejem, ki omogoča pregled skoraj vseh področij go-

sposodarstva. Posebej so še zanimive razstave industrijske proizvodnje, črne in barvne metalurgije, elektroindustrije, precizne mehanike, kemične industrije, kovinsko-predelovalne industrije, industrije motorjev in vozil, gradbene industrije, živilske industrije ter nekaterih drugih področij proizvodnje.

Mednarodni jesenski zagrebški velesejem je pritegnil številne poslovne obiskovalce iz domovine in tujine. Za poslovne obiske so organizirali tudi popolnejše tehnične in poslovne informacije, poleg tega je bil informativno-tehnični in propagandni material o eksponatih in proizvodnji bolj pester kot prejšnja leta.

Jesenskega zagrebškega velesejma se je udeležil med drugimi tudi Litostroj. V paviljonu št. 36 smo na 81 m² prikazali naše izdelke. Na čelu razstavnega prostora je bil gonilnik francisove turbine. Poleg njega je bil ulitek krmene statve in ulitek ohišja zobčnika. Zelo veliko zanimanje pa je vzbudil vlečni vitel, ki smo ga letos prvič prikazali na sejmu.

Kakor vedno, so obiskovalci pokazali veliko zanimanje za hidravlične stiskalnice, a na žalost je na letošnjem jesenskem sejmu bila razstavljena samo ena.

Na zunanjem prostoru smo na 300 m² prikazali avtobager, dva vilicarja in črpalke, ki so jih montirali ob bazenu. Le-te so bile tudi v pogonu.

V prihodnji številki bomo o naših izdelkih na zagrebškem velesejmu podrobneje poročali.

M. K.

Centralni komite ZKJ Beograd za tovariše iz Čila

Širši politični aktiv Litostroja, zbran na protestnem zborovanju dne 18. 9. t. l., izraža solidarnost z Vami v boju zoper grobo vmešavanje od zunaj, zoper sovražnike resnične demokracije, katerih žrtev je postal Vaš predsednik Salvador Allende. — Slava mu!

Sočustvujemo z Vami ob izgubi tega velikega državnika, plemenitega človeka in doslednega borca za pravice delavcev Čila in delavcev iz vseh še zatiranih dežel od mračnih sil fašizma, kapitalizma in neokolonializma.

Ponosni smo spremljali Vaše dolgotrajne napore in žrtve, da ste pred tremi leti uspeli začeti urejati svojo domovino na podlagi socialističnih načel in izhodišč po mirni poti, kar je bil prvi poizkus v Latinski Ameriki.

Navdušeni smo bili nad Vašo takojšnjo pridružitvijo k veliki skupnosti neuvrčenih dežel. S tem ste vsemu svetu dokazali svojo pripadnost miru in ustvarjalnemu sodelovanju brez vmešavanja v zadeve drugih. S svojim zgledom vztrajnega preoblikovanja odnosov v vaši deželi ste podpirali vse tiste dežele, ki se še trgajo iz vezi odvisnosti in neenakopravne preteklosti.

Gnusi se nam nizkotno izdajstvo Vam sovražnih sil mednarodni reakciji, ker so se zbalii za nadoblast in za neupravičene privilegije.

Napredni delavci in delovni ljudje iz vsega sveta smo na Vaši strani in Vam bomo po svojih močeh pomagali do končne zmage nad nasiljem in mračnjaštvom.

DELOVNI KOLEKTIV LITOSTROJA

Izpolnjevanje plana v FI

V avgustu nismo bili dovolj prizadevni! Ko smo risali naše črne stolpiče v diagramu, smo porabili bore malo tuša, nekoliko več pa smo ga potrošili za šrafirana polja. Toda kot že vemo, predstavljajo šrafirana polja tiste načrtovane količine naših proizvodov, ki bi jih do tega časa že morali proizvesti, uspeli pa smo napraviti le toliko, kolikor nam jih ponazorujejo črni stolpiči.

Toda bodimo pravični in ne jezimo se samo na finaliste, kot bi sicer lahko razumeli iz naslova in uvodnih besed. Gornji rezultati, kakršni pač so, so namreč rezultati združenega dela, torej nas vseh. Sicer pa, ali so vsi rezultati nezadovoljujoči? Poglejmo jih:

	%
cementarne	105,6
žerjavi	80,3
orodje	70,0
preoblikovalni stroji	64,4
črpalke	61,8
diesel motorji	43,0
talni transport	42,3
strojni deli	41,2
turbine	39,5
TOZD FI — skupno	50,4

Navedeni odstotki so odstotki od celoletnega plana. Konec avgusta, torej po osmih mesecih, bi morali biti večji od 66,6 odstotka. To pa se le cementarne, žerjavi in orodje. Če pa pri ocenje-

vanju zamižimo na eno oko, pa smo dobre rezultate dosegli tudi pri preoblikovalnih strojih in črpalkah.

Kako pa je z ostalimi proizvodi? Pri diesel motorjih se izpolnjevanje plana iz meseca v mesec izboljšuje in si le želimo, da bi tak tempo tudi obdržali. S tem pa je resnica na ljubo prizadeto izpolnjevanje plana talnih trans-

portnih sredstev. Toda tudi pri viličarjih smo prejšnji mesec dosegli pomemben uspeh: podjetje je namreč zapustil tisoči 5-tonski viličar. In ker viličar ni bicikel — Gerdinovim fantom iskrene čestitke!

Posebne preglavice pa nam povzročajo turbine. Ta čas se v njihovo proizvodnjo vlaga mnogo dela, mnogo se govori o HE Kamburu, HE Kidatu, HE Ramu, HE Cabra Coral, HE Boali, kakor tudi o HE Peručica in HE Varaždin. Vse so zelo pomembne. Če bi na primer zadnja hidroelektrarna že obratovala, verjetno avtor tega članka ne bi pisal — ob sveči.

V. N.

PLAN V PI IZPOLNEN

Kolektivni dopusti, ki so bili v posameznih obratih TOZD PI od 20. julija do 20. avgusta, niso ogrozili izpolnjevanja planskih nalog oziroma izpolnjevanja količinskega plana, še več, posamezni obrati, so ga izpolnili nad vsemi pričakovanji. V tem času sta čistilnici livarne jeklene litine in livarne sive litine obratovali z nekoliko manjšim številom delavcev, le ti pa so se medsebojno sporazumeli glede dopustov tako, da je delo ob ugodnem asortimanu potekalo kontinuirano.

V obratih livarne jeklene litine so v avgustu oddali 324,9 tone, kar je najvišja letošnja tonaža,

oddana v enem samem mesecu. Kumulativni plan na področju finalne proizvodnje smo v osmih

Pregled proizvodnje TOZD-PI v mesecu avgustu 1973

		avgust 1973			kumulativno 31/8-1973		
		plan	izvršeno	%	plan	izvršeno	%
JEKLENA LITINA	Final.	113 t	150,1 t	133,5	858 t	1150,2 t	134,5
	Bleg.	167	174,8	104,2	1332	1199,5	89,9
	Skupaj	280	324,9	116,0	2190	2349,7	107,4
SIVA LITINA	Final.	82	78,4	95,6	780	971,9	124,7
	Bleg.	66	73,5	113,0	643	491,1	76,4
	Skupaj	148	151,9	102,1	1423	1463,0	102,8
SPECIALNA LITINA	Final.	4	10,1	250,0	33	31,0	94,0
	Bleg.	63	58,6	93,0	556	572,0	103,0
	Skupaj	67	68,7	102,5	589	603,0	102,5
ZVARJENCI	Final.	221	229,3	103,5	2248	2215,1	98,4
ODKOVKI	Final.	20	40,5	202,6	195	238,6	122,4
SKUPNO TOZD-PI	Final.	440	508,4	115,6	4114	4606,8	112,0
	Bleg.	290	306,9	103,0	2531	2262,6	89,4
SKUPNO		736	815,3	110,8	6645	6869,4	103,5
Modeli	NC	8000	6830	85,3	66000	67.351	101,8

Obisk pri brigadi na Kozjem

V mesecu avgustu smo trije mladinci iz občine LJUBLJANA-SIŠKA obiskali mladinske delovne brigade na Kozjem.

Iz Ljubljane smo odšli v petek z avtobusom. Zaradi slabih prometnih zvez smo zadnjo eta-

po približno 8 km »prevozili« peš, in to v trdi noči. Okrog desetih zvečer smo prišli v tabor. Seveda nismo se takoj podali na počitek, ampak smo se seznanjali z brigadirji in tu ter tam veselo zapeli.

Naslednje jutro pa na traso. Bilo je lepo sobotno jutro, a v strahotno strmi breg so se še zagrizle vrste brigadirjev s krampi in lopatami. Na pomoč so nam priskočili še pripadniki kozjanskega partizanskega odreda. Po trasi je odmevala vesela pesem, množili so se žulji na dlaneh, pot je lil s čela, toda brigada je vztrajno delala. Gradili smo nov vodovod. Normo za tisti dan smo preseglili, a smo kljub temu ostali na trasi eno uro več. Ob tej priložnosti povem, da so bili kmetje iz okolice z brigadirji izredno prijazni in gostoljubni.

Sobotno popoldne je bilo prosto, zato smo ga izkoristili za ogled Kozja in okolice, zvečer pa je bil v gasilskem domu ples na glasbo iz razmajanega gramofona. Toda to nas ni motilo, saj je bilo vzdušje resnično brigadirsko.

Naslednji dan je bil na Kozjem dogodek leta. V hudi in zagrizeni nogometni tekmi so se pomirile ženska ekipa tovarne Emo iz Ljubljane in ženska ekipa brigadirj na Kozjem. Zmagale so »emonke«, z rezultatom 2 : 1, vendar šele pri streljanju enajstme-

trovk. Tekma se je v regularnem času končala 0 : 0.

Po kosilu smo odšli na Planino nad Sevnico, kjer smo se pozdravili s III. AVNOJ brigado, ki je tam zaključila svoj dolgi pohod.

Ob pravem ljudskem slavlju smo preživeli prijetno popoldne. Res škoda, da je bil naš obisk tako kratek in smo se morali kmalu posloviti, toda na brigado so ostali lepi spomini.

Milan Zornik

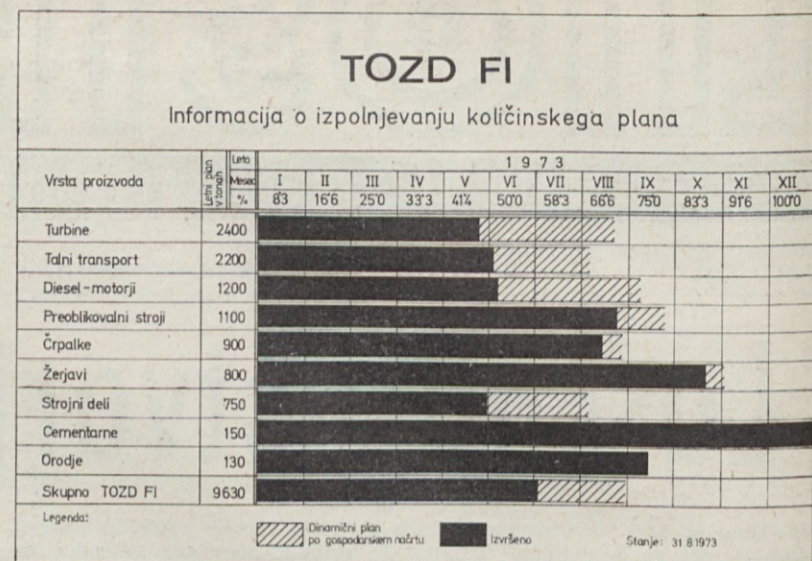
Novice iz TOZD PI

PRIJETNEJŠE POČUTJE

V času kolektivnega dopusta oblikovalnice in topilnice livarne jeklene litine so delavci GP Bežigrada prebelili oblikovalnico in topilnico, ki sta sedaj veliko bolj svetli, a tudi počutje delavcev je bolj prijetno. Ko so se delavci vrnili z dopusta, so prijeli za delo s še večjim elanom, toda le tega so jim večkratne redukcije električnega toka žal vse prekmalu zmanjšale.

RAZUMEVANJE

Med redukcijo električnega toka so delavce, ki so zaposleni na delovnih mestih v lahki obdelovalnici in topilnici, dodelili v pomoč čistilnici. Le-ti so to sprejeli

mesecih preseglili za 298,2 tone, a plan blagovne proizvodnje zaostaja za dinamičnim planom prvih osem mesecev za 132,5 ton. Ne glede na rezultate blagovne proizvodnje, izpolnjujejo obrati livarne jeklene litine plan s 107,4%. V livarni sive litine so prav tako preseglili plan finalne proizvodnje, in to za 191,9 ton, na področju blagovne proizvodnje pa zaostajajo za planom za 151,9 tako da so kumulativni plan izpolnili s 102,8%. Na področju specialne litine za finalno proizvodnjo je od planiranih 33 ton izvršenih 31 ton — plan je izpolnjen s 94%. Samo oddelek specialne litine izpolnjuje plan blagovne proizvodnje, in to s 603 tonami proti planu za prvih osem mesecev — 589 ton, kar pomeni 102,5%.

Zaradi nenehnih težav, s katerimi se srečujejo na področju izdelave zvarjencev so plan 221 ton v avgustu spolnili z 229,3 ton ali 103,5%. Kumulativno izpolnjevanje planskih nalog za prvih osem mesecev pa nam pove, da so v obratu zvarjencev od planiranih 2248 ton oddali 2215 ton. Plan so spolnili z 98,4%. Izdelava odkovkov za finalno proizvodnjo je

prav tako pod nenehnim pritiskom za večje dosežke v obeh livarnah; zato so rezultati zelo ugodni. Plan odkovkov v avgustu je znašal 20 ton, proizvedli pa so 40,5 ton ali 202,6%. Plan odkovkov za prvih osem mesecev je 195 ton, proizvedli so 238,6 ton, z drugimi besedami plan so izpolnili 122,4%. Ob tej priložnosti naj omenimo, da po odkovkih še vedno mnogo sprašujejo. Lahko rečemo, da bi v kovčiji lahko več proizvedli, ko pa bosta začeli redno obratovati stiskalnica 800 ton in žarilna peč, bodo prav gotovo tudi to uresničili.

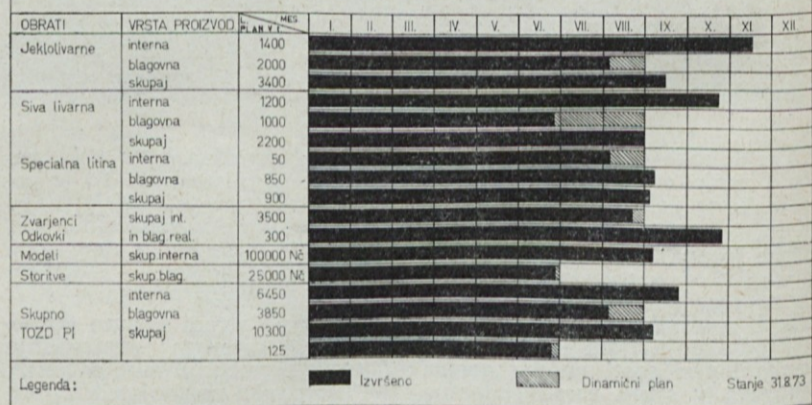
Modelna mizarna je imela v avgustu plan 8000 NC. Izpolnili so ga 85,3%, kar pomeni 6830 NC. Povemo naj, da se pri njihovem delu izredno pozna odsotnost slehernega modelnega mizarja, posebno še v času dopustov. Za prvih osem mesecev je plan znašal 66.000 NC, izvršili pa so 67.351 NC tako, da so plan dosegli 101,8%.

V zadnjih štirih mesecih so planske obveze za posamezne obrate TOZD PI nekoliko večje in zato se nenehno vsi trudijo, da bi čimprej izpolnili vsa naročila. Vsi delavci, ki so zaposleni v temeljni organizaciji PI se tega zavedajo in zato so sklenili, da bodo delo tako organizirali, da bodo lahko čimprej realizirali postavljene zahteve.

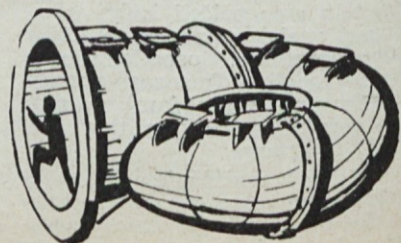
— SIL —

TOZD PI

Informacija o izpolnjevanju količinskega plana

nega sporazuma o tem, da mora delavec na svojem delovnem mestu prejeti delovno obleko? Delavce so obvestili o zadnjem sklepu IO sindikata, kjer so razpravljali tudi o tem vprašanju. Lahko pričakujemo, da bomo v začetku prihodnjega leta prejeli delovne obleke. Seveda je potrebno še prej izdelati kriterije za posamezna delovna mesta in poiskati proizvajalca.

DELOVNE OBLEKE?

Na zborih delovnih ljudi so postavili takole vprašanje: »Kdaj bodo uresničili sklep samouprav-

Več obzira do sodelavcev

V eni od zadnjih števil glasila ste naprošali bralce, da bi vam pomagali s kakršnimikoli prispevki. Nimam ravno novinarskega talenta, pa bom kljub temu poskusil, saj upam, da vam ne bo odveč. Če se vam bo zdelo moje pisanje primerno, objavite, če pa ne, pa brez zamere.

Sem še zelo mlad član kolektiva, saj sem v Litostroju šele prvo leto. Rad bi povedal, kako se počutim, kaj vse mi je všeč in kaj ne.

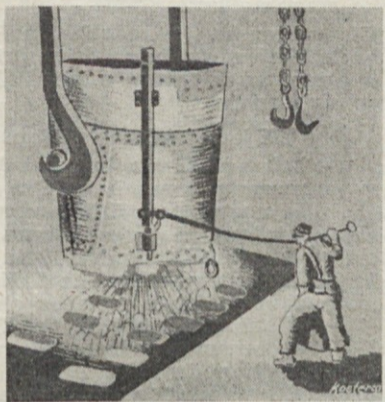
Moram reči, da sem zadovoljen, da je v tako velikem kolektivu sloga in tovarištvo, da je spretno organizirano poslovanje in razporejeno delo tako velikega podjetja. Res, vredno pohvale.

Moj pravi namen pa je nekaj kritike na posameznike. Ne poznajo vsi tovarištva in solidnosti ter discipline. Našel bom nekaj primerov, ki me motijo in so vse graje vredni. Upam, da si bodo prizadeti tovariši vzeli te besede k srcu in se poboljšali.

Kot začetnik, neizkušen seveda, grem prvi dan na toplo malico. Pred železnimi vrati (sedaj vem, zakaj niso lesena) na katerih je bil napis »Požeruhi«, je bila gneča delavcev. Priključil sem se jim bolj na »začetke«, vendar še preblizu vrat. Ko je pozvonilo, so se vrata odprla in vsa drhal je navalila kot hudournik. Nisem se mogel več umakniti, kar odnesli so me. Malo je manjkalo, pa bi mi polomili rebra. Prav tako je bilo, kot bi lačnim pujskom odprl vrata k polnemu koritu. Ne, to že ni lepo. Tudi brez prerivanja smo še vedno prišli na vrsto. Še nedavno sem videl skupino študentov, ko so si ogledovali obdelovalnico, seveda, prav med malico. Kako so ti fantje gledali in kaj so si mislili? Ubogi delavci, kako so lačni. Tu pa že ne bi radi delali.

Večkrat opazujem početje dveh delavcev. Čeprav malo zakasnila, se takoj skozi tri vrste vrinate v ospredje in kar hitro pograbitna porcije, ne da bi dala bloke. Povrh vsega vzameta še po dva kruha, namesto enega.

Dragi tovariš, vsaj malo pomisli, kaj bi bilo, če bi nas bilo vsaj polovico takšnih, kot si ti?

Tople malice ne bi bilo več. In zakaj namesto dinarja vržeš v avtomat 20 para? S tem onemogočiš vsem drugim priti do železnega napitka.

Pa še solidnost in sočutje. Nekateri pravijo: »Zakaj neki bi delal, saj ravno toliko zaslužiš kot pa, če lenariš.« Zopet smo tam. Če bi se vsi tako znašli, kot se ti, bi pač bili vsi tudi brez zaslužka. Vzemimo primer, da je potrebno hitro opraviti neko delo. V pomoč pošljejo delavca, ta pa se skriva. Tako mora tvoj sodelavec napraviti sam vse, tudi za tebe. In potem se hvališ, da si se znašel. Ne nisi se znašel, ampak nesramen pa si. Največ pripomb pa bi imel glede prevoza na delo. Ti nesrečni avtobusi. Tu je toliko problemov, da jih ni moč opisati. Včasih je treba čakati pol ure ali pa tudi celo uro, drugič pa odpelje kakšno minuto prej. Prav toliko

prej, da ga nekateri zamude. Primeri se tudi to, da se nas mora zgnesti v en avtobus dvakrat toliko, kot jih sme avtobus sprejeti. Zakaj? Drugi avtobus je v okvari ali na drugi vožnji. Zgodilo se je že tudi, da je na 50 km dolgo progo peljal samo dva delavca, ker je bil avtobus baje samo na treh kolesih. Kje je tovarištvo in medsebojno spoštovanje? Ni prave sloge in je ni. Eni v avtobusu radi spiyo, drugi klepetajo, eni kadijo, drugi se jezijo, štirje igrajo karte in brez prepira neradi odstopijo sedeže, in še in še je teh stvari, ki bi jih s spoštovanjem do sočloveka — sodelavca lahko odpravili. Bodimo složni in obzirni drug do drugega, kakor v tovarni, tako tudi na potovanju!

Litostrojski pozdrav!

M. B. 5626

V mesecu avgustu so nas obiskali predstavniki Jugobanke iz Beograda in Ljubljane. Z vodstvom našega podjetja so se pogovarjali o medsebojnem sodelovanju, ogledali so si tudi tovarniške prostore.

Nova streha za mlade Litostroječane

Ena od največjih dobrin civilizacije je prav gotovo stanovanje, streha nad glavo, kotiček intimnosti, soba ali prostor, kjer prebijemo svoj prosti čas. Ni čudno torej, da so Angleži skovali pri njih zelo priljubljeno krilatico: »Moj dom je moje kraljestvo«, in prav tako nobenega ne preseneti, če pri razpisu za prosta delovna mesta potegnejo krajšo tista podjetja, kjer delavci zvedo, da stanovanj ali samskih sob nimajo.

V Litostroju so se že od nekdaj zelo trudili, da bi vodili tako stanovanjsko politiko, ki bi nove delavce privabljala in ne odganjala, in prav v začetku septembra, na dan, ko je Litostroj proslavljal 26. obletnico delova-

uredili. Izvajalci del — Gradbeno podjetje Sava pod vodstvom TOZD ZSE Litostroj so se zelo potrudili, saj so vsa dela končali v nekaj mesecih. Cena za preureditev prostorov z opremo vred znaša okoli 130 starih milijonov

Ob koncu naj poudarimo, da je lahko pravilna in metodična stanovanjska politika podjetja Litostroj lep zgled drugim delovnim organizacijam ne samo v Ljubljani, ampak tudi po vsej Sloveniji.

NASI MLADINCI NA MLADINSKI POLITIČNI SOLI

Letošnje mladinske politične šole v Vikrc̄ah, ki jo je organizirala RK ZMS mladincev, se je udeležilo tudi šest mladincev aktivna ZM Litostroja.

V dopoldanskem času je delo na šoli po skupinah. Naši mladinci so sodelovali v skupini predsednikov in sekretarjev občinskih konferenc ZMS, ki so pripravljali materiale za IX. kongres ZMS, v skupini komisije za družbeno-ekonomske odnose in izobraževanje, v skupini za splošni ljudski odbor ter v skupini za idejno-politično delo in kulturo.

Vsak večer so bile javne tribune, kjer so mladinci postavljali razna vprašanja našim vidnim političnim voditeljem.

- Na vprašanja so odgovarjali:
- tovariš Sergej Kraigher o osnutku nove ustave.
  - tovariš dr. Anton Vratuša o konferenci nevezanih v Alžiru.
  - tovariš Stane Dolanc o usmeritvi ZK.
  - in tovariš Vladimir Maksimovič — predsednik ZMJ — o osnovah za deveti kongres ZMJ.

Po končanih predavanjih je moral vsak udeleženec izpolniti teste, kjer je pokazal znanje, ki si ga je pridobil na MPS.

Na zaključnem sestanku je vodstvo šole pohvalilo mladince za njihovo prizadevnost in jim zaželelo uspeh pri nadaljnjem delu. Ugotovili so, da je podobna šola v bodočnosti še potrebna in jo bodo zato organizirali tudi naslednje leto.

Takega mnenja je tudi vodstvo KA ZMS Litostroj, ki se obenem zahvaljuje vsem DS TOZD, da so omogočili šolanje našim mladincem.

Janko Korene

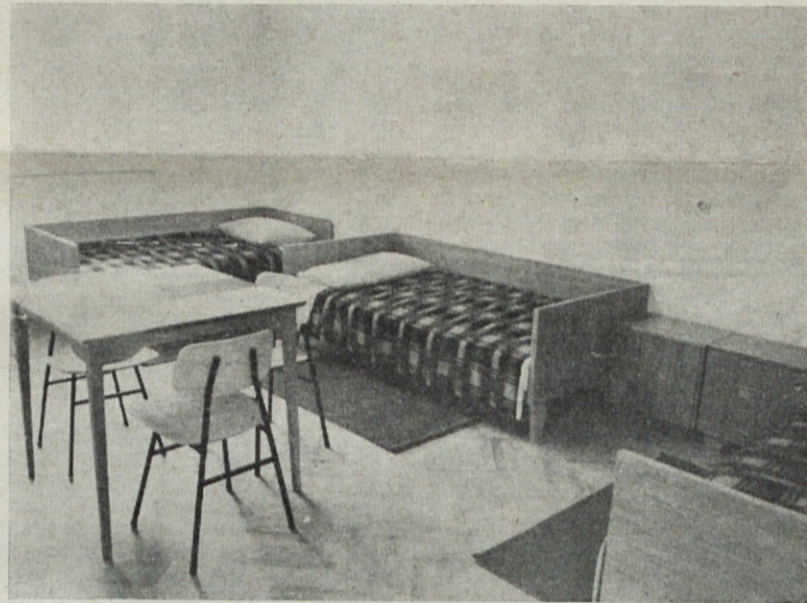
LEPOTA JE NEVARNA

Bili so njegov ponos, vsaj tako se nam je dozdevalo. Dolgi in ravni kakor sveča, so se mu razlivali po ramenih, skrbno jih je negoval in upal, da bodo ostali vedno taki. Toda pozabil je na okoliščine, v katerih je delal in nekega dne mu je spiralni sveder na ročnem vrtnem stroju iztrgal dobršen del te tako čuvane lepote.

Ta dogodek, nj bi bil v poduk tudi ostalim delavcem, ki opravljajo delo pri nevarnih strojih. Zavedati se morajo, da so dolgi lasje vedno potencialni vir težkih nesreč.

Zaradi tega opozarjamo vse tiste, ki so jim dolgi lasje v ponos, da jih tudi čuvajo s primernim pokrivalom takrat, ko opravljajo nevarno delo.

I. Š.

Pogled v notranjost sobe litostrojskega samskega doma

nja, so odprli nove prostore v samskem domu na Djakovičevi cesti 10.

Ta dom so zgradili sicer že okoli leta 1956. V lepo urejeni zgradbi je bilo že do sedaj 276 ležišč, z novimi prostori pa ima dom skupaj 327 ležišč. Zgradba, kjer je dom, je imela terasasto streho. Na tej ravni strehi so imeli sušilnice in pralnice. Ves ta prostor so sedaj temeljito pre-

dinarjev. Koristna površina novega nadzidka znaša 530 m², cena enega m² pa je okoli 240.000 starih dinarjev.

V novih prostorih je 11 triposteljnih in 9 dvoposteljnih sob. Dvoposteljna soba meri 17 m² troposteljna pa 24 m², kar pomeni, da so te površine nad poprečjem jugoslovanskega standarda. Opremo za sobe je izdelana po meri, in sicer v trdem lesu, ki je furniran s hrastom. Moramo reči, da je oprema zelo lična, izdelala pa jo je Mizarska zadruga v Tacnu. Seveda so poleg sob uredili tudi sanitarije, in to v dveh skupinah. Vsaka skupina ima po dva tuša, dve stranišči, štiri umivalnike, seveda niso pozabili na priključke za britje z električnimi brivskimi aparati. Vsi prostori samskega doma so ogrevani s centralno kurjavo.

Za vse to udobje, dom je prav gotovo eden najlepših in najbolj urejenih samskih domov v Ljubljani, bodo člani kolektiva plačevali po 100 dinarjev na mesec, skoraj toliko trikrat pa bo prispevala naša delovna organizacija.

Naj še povemo, da so se v nove prostore že vselili člani našega kolektiva, ki so letos dokončali zadnji letnik našega izobraževalnega centra.

Protest Litostroječanov

Dne 18. septembra so družbeno-politične organizacije in samoupravni organi Litostroja sklicali protestno zborovanje zaradi nasilne odstranitve ustavne vlade narodne enotnosti v Čilu in gnusnega uboja njihovega predsednika dr. Salvatorja Allendeja.

Na zborovanju je govoril predsednik sindikalne organizacije Litostroja Franc Kranjc in poudaril, da je čilski predsednik Allende padel v doslednem boju proti silam notranje reakcije, ki jih podpira in podpira mednarodni imperializem v boju, ki mu je pridobil nedeljeno naklonjenost, podporo in občudovanje vseh demokratičnih in naprednih sil v svetu.

Na zborovanju v Litostroju so še posebej poudarili, da smo se ob dogodkih v Čilu ponovno prepričali, kam lahko pripelje toliko opevani večstrankarski sistem politične ureditve. Prepoznali smo, zakaj ga velike sile tako vztrajno vsiljujejo revnim, ki so odvisni od njihove pomoči. Čilski primer je več kot zgovoren dokaz, kako neobhodno je delavskemu razredu potrebna močna, enotna in dobro organizirana avantgarda, ki naj bi poskrbela za to, da ne bi država postala plen izdajalcev in fašističnih ter imperialističnih sil združenega kapitala. Žal se danes Čile srečuje z državljansko vojno, čemur se je vlada narodne enotnosti pod vodstvom Allendeja skušala na vsak način in vseskozi izogniti. Toda to ji ni uspelo in pučisti so jo z nasilnimi sredstvi strmo-glavili. Toda tudi tem še tako

trmoglavim pučistom bo prav kmalu postalo jasno, da naprednega gibanja ni mogoče zaustaviti niti s tujim vmešavanjem niti z udarci, z aretacijami in s prelivanjem krvi.

Ob koncu je predsednik sindikata še omenil, da je moralna dolžnost vseh naprednih sil v svetu, zlasti pa še neuvrščenih, v tem, da pomagamo tej izdani neuvrščeni južnoameriški deželi do zmage nad nasiljem, mračnijaštvom in mednarodnim kapitalizmom.

Po končanem govoru predsednika sindikata so prebrali pismo CK ZKJ za tovariše iz Čila.

Družbeni položaj zaposlenih žensk

Zveza sindikatov Slovenije meni, da obravnava družbenega položaja zaposlene ženske sodi med tista vprašanja, ki jim morajo samoupravni organi posvetiti vso pozornost. Mnenja so, da bomo s temeljito obravnavo le-teh in dogovorom glede konkretnega reševanja najbolje proslavili dan samoupravljalcev Jugoslavije.

Da bi dnevu samoupravljalcev — 27. juniju dali še poseben delovni poudarek, je mestni svet Zveze sindikatov Slovenije na ta dan sklical III. konferenco mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana, na kateri so obravnavali za našo družbo pomembna vprašanja o družbenem položaju zaposlenih žensk v Ljubljani.

Iz referata predsednika Rudija Bregarja in iz razprav prisotnih delegatov je jasno izzvenelo, da je veliko število zaposlenih žensk sicer z družbenoekonomskega vidika pozitiven moment, saj pozitivno vpliva na višino narodnega dohodka in na osebni standard, po drugi strani pa povzroča vrsto problemov, ki niso samo problemi posamezne žene, ampak s tem, da je ženska zaposlena, postaja širši družbeni problem.

ZAHVALA

Ob izgubi moje mame Amalije Jakša se najiskrenejše zahvaljujem kolektivu nabavnega sektorja za podarjeni venec in spremstvo na zadnji poti.

Tončka Koleša z družino

ZAHVALA

Vsem sodelavcem, ki so prispevali za venec pokojnemu očetu, in pa tovarišem Grosmanu, Razpotniku, Omahnu, Vukšiniću, Rozmanu in Barletu, ki so prišli v tako oddaljen Ivanec in pospremili očeta na njegovi zadnji poti, se najtopleje zahvaljujem.

Ignac Kušter
iz zunanje montaže

ZAHVALA

Ob smrti moje mame se zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje, podaritev venca in udeležbo na pogrebu. Iskrena hvala.

Milan Hercigonija

ZAHVALA

Zahvaljujem se sindikalni podružnici TOZD — SSP za pozornost, ki mi jo je že dvakrat izkazala v času, ko sem zaradi hude boleznili bila pomoči najbolj potrebna.

Ela Kabaj

JUBILANTI

V prejšnji številki našega glasila smo objavili seznam vseh jubilarov, ki so zaposleni v Litostroju neprekinjeno že 10, 15, 20 in 25 let. Ker smo bili v stiski s

pravočasnim rokom izdaje časopisa, nam ni bilo mogoče pravočasno spopolniti vseh seznamov. Ob tej priložnosti pa objavljamo še ostale jubilate in sicer so v

TOZD SSP
20-letniki

NOVAK Janez, PIRC Marjan, RAKEF Janez, ZAVADLAV Milan, dipl. inž. LEMIC Matija in PETELINSEK Julijana.

TOZD FI
15-letnik
NOSE Janez

20-letniki
MIHELJ Marjan, ŠTIRN Vincenc, TAVČAR Franc in SELAN Franc.

25-letniki
BEŽAN Branko, MARINSEK Mihael in KRAJNIK Pavel.

TOZD PI

20-letnik
JAMBROVIČ Josip

25-letnika
CANKAR Franc, inž. BRŠAR Miha.

TOZD IVET

20-letnika
MARIČ Vinko in HRGA Albin.

25-letnik
BREZOVSEK Izidor.

TOZD ZSE

10-letnica
ČAVIČ Ruža

sindikatov Ljubljana sprejela sklepe, ki zavezujejo sindikate in tudi ostale dejavnike, da se lotijo reševanja problemov s tega področja.

Naloge, ki se s sprejemom sklepov III. konference mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana nalagajo pred sindikate in vse nas, so obsežne in menim, da so potrebne temeljite analize dejanskega stanja, ki nam bodo podale jasno sliko sedanjega stanja in izboljšav, ki bi nastopile s spremembami. III. konferenca je že zadolžila pristojne organe, da pristopijo k pripravi gradiva in predlogov. Ob strani pa ne bodo smele stati tudi delovne organizacije. Že bežen pogled nekaj števil (v Ljubljani je vseh zaposlenih v družbenem sektorju okrog 135.000 delavcev, od tega pa kar 62.000 žensk, v Litostroju je zaposlenih 3200 delavcev, od tega žensk okrog 512) zgovorno priča, da bomo morali vsi tesno sodelovati, pa tudi naša delovna organizacija ne bo smela stati ob strani. Tudi delavke našega podjetja bodo morale aktivno sodelovati in s svojimi predlogi in izkušnjami prispevati, da bodo zbrani podatki objektivni. Zato že ob tej priliki vabim k tesnemu sodelovanju ob vseh akcijah, ki bodo še sledile.

Magda Kreft

Kdaj in kje nove elektrarne

Te dni, ko se vsi naši pogovori vrtijo samo okoli tega, ali bo redukcija električnega toka, kje bo in koliko časa bo še, kje so vzroki za tako stanje naše elektroindustrije, kdo je priv za naravnost katastrofalni položaj, v katerega je zabredlo naše elektrogospodarstvo, bo gotovo tudi naše bralce zanimalo, kje in kdaj bomo gradili nove elektrarne.

V Delu so 18. septembra skušali svoje bralce in vse zainteresirane na kratko obvestiti o gradnji novih elektrarn na Slovenskem. Po Delu povzemamo, da so predstavniki elektrogospodarstva Slovenije zagotovili v gospodarski zbornici Slovenije, da bodo poiskali vse rezerve, s katerimi bodo omogočili, da bodo novi slovenski elektroenergetski objekti pravočasno v obratovanje. Kakšne so pravzaprav priprave za njihovo gradnjo?

Srednja Drava III: Na potezi je republiški sekretariat za urbanizem, ki bi moral izdati lokacijsko dovoljenje.

Osmi agregat Fale: Pogodba o financiranju je pred podpisom. Oktobra naj bi se začela gradnja.

Plinski elektrarni: Rešeno še ni vprašanje lokacije za eno elek-

trarno — Trbovlje ali Dolsko (rok konec septembra). Brestanica: začetek obratovanja konec leta 1974.

Hydroelektrarna Kobarid: še pred lokacijsko obravnavo o graditvi hidroelektrarne Kobarid, je bil pred dnevi posvet predstavnikov tolminske občine in projektantov te elektrarne. HE Kobarid, z močjo 60 megavatov, bodo zgradili do leta 1976, stala pa bo 350 milijonov dinarjev. Primorska sedaj potrebuje 540 milijonov kilovatih ur električne energije, sedaj pa Soške elektrarne letno proizvedejo le 270 milijonov kilovatih ur. S to elektrarno pa ne bo rešen samo energetski problem Primorske kot najbolj oddaljene od energetskih virov, ampak bo ta elektrarna pomembna tudi za ostalo Slovenijo. HE Kobarid je namreč akumulacijska elektrarna. Ureditve HE naj bi čim manj skazila sedanjo podobo doline Soče.

Morda jim bo to uspelo, saj bi bilo akumulacijsko jezero na površini 104 ha dolgo le kilometer, čeprav bo zgrajeno za zadrževanje 124 milijonov kubičnih metrov vode. Zaradi ureditve jezera bi moralj prestaviti cesto od Kobarida do Trnovega proti Bovcu. Naj še pripomnimo, da so se med drugim zavod za spomeniško varstvo, urbanistični inštitut in slovenska skupnost za varstvo okolja izrekli proti graditvi kobariške HE.

Atomska elektrarna Krško: V manj kot mesecu dni bo potrebno odgovoriti vsem ponudnikom. Začetek obratovanja: Prvi januar 1979. Eden sklepov je tudi, da bo združeno podjetje Elektro gospodarstvo Slovenije čimprej pripravilo program za gradnjo objektov do leta 1985.

Takšne so torej obljube. Kako jih bodo izpolnili, bomo pa v ne tako bližnji prihodnosti sami videli in občutili na lastni koži. Iz zelo zapletenega položaja, lahko bi rekli skorajda labirinta, kamor je zašlo elektrogospodarstvo, prav gotovo še lep čas ne bomo našli prave poti, kar pa se tiče redukcije električnega toka, nam vsaj za prvo silo lahko odpomore samo obilna moča izpod neba.

SKLEPI

razširjene seje TK ZK Litostroj, ki je bila dne 17. 9. 1973

Tovarniški komite je na osnovi predhodnih razprav v organizacijah ZK sprejel Poslovnik o delu ZK TZ Litostroj s pripombami, ki so jih posredovale posamezne OZK in TK. Poslovnik stopi v veljavo po preteku 8 dni od potrditve.

Formiranje sveta ZK Litostroj bo z novimi volitvami v organizacijah ZK, ki so po programu predvidene za mesec januar 1974.

Tovarniški komite je pripravil analizo sprejema v članstvo v letu 1973, iz katere je razvidno, da je bilo sprejetih v OZK 26 članov, medtem ko imajo nekatere OZK to nalogo še v programu v prihodnjih dneh. Tovarniški komite meni, da so OZK dolžne, da še naprej skrbijo za sprejem v članstvo ZK.

Sprejet je bil predlog načrta za razpravo o izhodiščih za pripravo stališč in sklepov X. kongresa ZKJ, ki ga je podala komisija za družbenoekonomsko vprašanja in samoupravljanje pri TK.

Komite je zadolžil tudi komisijo za idejno-politično izobraževanje komunistov pri TK, da izdela podroben program za razpravo o izhodiščih — tako časovno kot glede na članstvo.

TK je sprejel naslednji program dela do konca leta 1973:

- Poleg sindikata in samoupravnih organov, ki so nosilci razprav nove ustave SRS in SFRJ, bo TK ZK Litostroja še naprej pobudnik razprav v kolektivu.
- Istočasno bo organizirana razprava o vseh novih aktih in statutih, tako TOZD in podjetja.
- TK bo organiziral za širši politični aktiv razpravo o novem predlogu statuta občine in mesta.
- V mesecu oktobru bo TK organiziral širšo razpravo o poslovni problematiki podjetja ter gospodarski situaciji v občini in mestu.
- V novembru mesecu bo organiziran širši politični aktiv o predkongresni razpravi ZKS in ZKJ.
- TK bo organiziral za vodstva OZK in komisije pri TK seminar: »Komunisti in idejno-politične tendence v delovanju verskih skupnosti«.
- Širši politični aktiv bo obravnaval Družbeni dogovor o kadrovske politiki.
- TK bo organiziral skupni dogovor z OZK in kadrovske komisije o evidentiranju članov ZK v Litostroju za delegatske sisteme in v organe ZK — od OZK v podjetju do CK ZKJ.
- TK se obvezuje, da bo obravnaval tudi vsa aktualna družbeno-politična dogajanja.

TK zadoljuje vse OZK Litostroja, da se pripravijo na redne letne konference OZK, ki so predvidene v januarju mesecu prihodnjega leta.

Tovarniški komite je podprl predlog družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov podjetja, da se predlaga direktorja ing. Marka Kržišnika za Kraigherjevo nagrado.

TK je razpravljal o dogodkih v Čilu ter ostro obsodil dejanja. Sprejel je predlog, da naj organizira širši politični aktiv na protestno zborovanje.

Novi župan Ljubljane

Ker je predsednik skupščine mesta Ljubljane Miha Košak odšel na novo službeno dolžnost, so odborniki ljubljanske mestne skupščine dne 20. IX. 1973 soglasno potrdili predlog kadrovske komisije in za novega predsednika skupščine mesta Ljubljane izvolili inž. Toneta Koviča.

Kovič se je rodil septembra 1931 v Ljubljani, je diplomirani inženir metalurgije, od leta 1960 zaposlen v Litostroju, do zdaj pa je bil na delovnem mestu direktorja TOZD proizvodnje polizdelkov. Med drugim je odbornik skupščine mesta Ljubljane, predsednik komisije za družbeni nadzor in predsednik občinske konference SZDL Ljubljana-Šiška. Dolgoletnemu članu Litostroja ob imenovanju za predsednika ljubljanske mestne skupščine iskreno čestitamo in mu na novi delovni dolžnosti želimo mnogo uspehov.

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem vsem sodelavcem iz FI za denarno pomoč, poklonjeno cvetje in za udeležbo pri pogrebu moje mame.

Hvaležna Malči Kovač

KAKO PREPREČUJEMO NESREČE

Načelno izhodišče za varnostne ukrepe so same nevarnosti. Te nevarnosti lahko ugotovljamo posredno ali neposredno. Prve mu pravimo aktivna, drugemu pa pasivna preventiva.

Pri neposrednem načinu preprečevanja nesreč ne čakamo, da nam šele sama nesreča pokaže nevarnosti, temveč jih skušamo že vnaprej odkriti in preprečiti nesrečo.

Prednost tega načina odkrivanja je, da omogoča direkten pristop do nevarnosti, s tem da odkrivamo pomanjkljive ureditve delovnih postopkov ali slabih pogojev dela.

Slaba stran te direktne preventive je v tem, da je odvisna od razumevanja tistih ljudi, ki morajo odpraviti pomanjkljivosti, in seveda od vztrajnosti službe varstva pri delu.

Mnogo lažje je ugotavljati nevarnosti posredno iz posameznih nesreč, ki so se že pripetile, vendar nam metoda pasivne preventive pokaže samo tisti del nevarnosti, ki so že pokazale svoj učinek.

Slaba stran te metode raziskovanja je njena neracionalnost, saj je izhodišče za varnostne ukrepe vedno nesreča.

Tako preprečujemo le ponovitev podobnih nesreč.

Ivan Savor

Drugi tabor na Sorici

Lep uspeh planinskega tabora na Soriški planini, v avgustu 1972, ob 25-letnici Litostroja je našemu podjetju dal pobudo, da je tudi letos organiziral tabor in sicer ob 25-letnici planinskega društva Litostroj in 26-letnici naše delovne organizacije. S tem se je tudi uresničila želja glavnega direktorja Litostroja diplomiranega inženirja Marka Kržišnika, da bi organizirali tabor vsako leto in s tem zblížali vse, ki so zaposleni v podjetju. Člani kolektiva in njihove družine naj bi se ob zvokih glasbe in v čudovitem okolju razvedrili in pozabili na vsakdanje skrbi in probleme.

dr. Edo Tepina

Tako je tudi letos v soboto, 25. avgusta, bilo že navsezgodaj vse živo. Pred vhom v tovarno so se zbirali udeleženci avto rallya »Sorica 73« in avtobusi, ki so vozili naše delavce in njihove družine z Dolenjskega, iz Suhe Krajine, s Stajerskega, skratka od vsepovsod, odkoder se člani našega kolektiva vozijo na delo. Na planino so že prejšnji dan odšli člani upravnega odbora PD Litostroja, da bi pripravili vse potrebno za razvedrilo, za čistočo itd. Tudi kuhinja ni v prizadevnosti zaostajala za njimi in je tako bila med prvimi na planini. Prvi izletniki so prispeli sem gor že ob sedmih, a nebo, ki je bilo ob odhodu iz Ljubljane še pokrito z oblaki, se je pričelo jasni. Obetal se je lep dan. Še preden je minila ura, so se zbrali domala vsi udeleženci tabora. Kmalu nato so pričeli z ocenjevanjem prvega tekmovanja: »Avto rally Sorica«. Od 23 vozil, v katerih sta bila po dva voznika, jih je na cilj prišlo 19. Zaradi pritožb v preteklem letu, so letos rally vozili po asfaltu, saj so se lani skoraj vsi tekmovalci pritoževali, da jim tak rally uničuje avtomobile. Udeleženci rallya so morali odgovorjati na razna vprašanja o krajih, mimo katerih so se vozili, o rekah, o planinah in podobno.

Medtem ko je sodniška komisija za razglasitev rezultatov avtorallya opravljala svoje delo, je litostrojka godba pričela z igranjem polk, valčkov in maršev. Še preden smo se dobro ozrli naokrog, že je bila ura devet. Predsednik Litostrojkega sindikata Franc Kranjc je v kratkem nagovoru pozdravil vse navzoče, glavnega direktorja dipl. inž. Marka Kržišnika in predsednika mestne konference ZKS Vinka Hafnerja, nato pa je odprl drugi planinski tabor na Soriški planini. Obiskovalci so se pričeli krepčati z jedačo, kupovali so razglednice in značke ter žigosali knjižice s spomin-

Janko Grušovnik

skim žigom, ki so ga dali izdelati ob 25. obletnici PD Litostroj. Sonce je kmalu pregnalo vse oblake, le ožak Triglav in ves bohinjski kot se je še skrival v sivini. Obiskovalci Sorice so posedli po klopeh, nekateri pa so se zbrali v večje skupine in se živahno pogovarjali med seboj. Nekaj se jih je odpravilo proti Lajnarju, vse več in več pajih je prihajalo k stojnici, ki je bila

obložena z dobitki. Mučila jih je radovednost, kdaj neki bodo pričeli s prodajo srečk.

Tedaj se je po zvočniku oglašil ETO — Erman Tone in pozval vse, ki želijo tekmovali v hoji s hoduljami, naj pridejo bliže. V tekmovanju je nastopilo osem skupin, od katerih je imela vsaka po šest tekmovalcev. Prvi trije iz vsake skupine so se uvrstili naprej. V finalu so se uvrstili takole: 1. Brezovnik 2. Pintar, 3. Vodeb. Pri ženskih je v tej disciplini zmagala Martina Mandelj. V tej tekmovalni disciplini so se še posebej pomerili tekmovalci nad 50 let, kjer so se še posebno izkazali Erman, Grušovnik in Bizovičar.

V tem času pa je sodniška komisija že preverila pravilne od-

Mi smo mi, smo fantje mladi...

govore tekmovalcev rallya in ugotovila, da sta zmagala Stane Kocjan in Janez Kralj, ki sta zbrala 28 točk, na drugo mesto sta se uvrstila Pavle Krilič in Franc Jevnikar s 26 točkami, a tretje mesto sta si privozila Ivan Vidmar in Pavle Kumer s 25 točkami. Medtem je neutrudni Eto že povabil nežni spol, naj se udeleži tekmovanja v metu valjarja. Prijavilo se je kar 22 žensk, od katerih se jih je sedem uvrstilo v finale, ki se ni odvijalo neposredno za tekmovanjem, saj nas je nepričakovano pozdravil izpod neba pregnal h koč. Bili smo tako zaverovani v tekmovanje, da sploh nismo opazili, kdaj so se od Porezna sem privlekli temni oblaki, ki so nas nenadoma blagoslovili. Kazalo je že, da bo tabora konec, pa se je vreme spet izboljšalo in tabor se je lahko nadaljeval. Finalistke v metanju valjarja so se tako potrudile, da lahko rečemo, da so prekosile same sebe. Prvo mesto in najdaljši met je dosegla Ovnova, druga je bila Palčičeva, tretja pa Zavašnikova. Omeniti moramo še prizadevno tekmovalko, imena žal ne vemo, ki je kljub temu, da se je le s težavo premikala, pri hoji je morala uporabljati bergljo, dosegla četrto ali peto mesto. Eto jo je nakratko takole opisal: »Mil pogled in dober met«. Upajmo, da v zakonu ne bo uporabljala valjarja zato, da bi ga metala svojemu možu v glavo. Svojo bojevitost in duhovitost je na tekmovanju pokazala tudi Majda, ki je poklicala moža, naj se postavi na bojno polje, češ če bo stal tam, bo prav gotovo zmagala. No vsi vemo, da ga doma samo milo pogleda in France je takoj premagan. Da bi se močnejši spol otreseel manjvrednosti in vsaj tu na bojnem polju metal valjar, ki si ga doma ne upa, so tekmovali še možaki, ki pa niso uspeli pre-

magati žensk. Samo en tekmovallec je rešil možko čast. To je bil Banko iz čistilnice jeklene listne, ki je, čeprav je invalid, ima samo eno roko, »nesel« vse tekmovalke in tekmovalce.

Medtem ko so se odrasli junčili, so se za nastop pripravili že učenci osnovne šole na Sorici, ki so deklamirali in zapeli nekaj pesmi ob spremljavi lastnega orkestra, ki so ga sestavljali harmonikar, kitaristi in deklica s ksilofonom.

Bližalo se je poldne in pripravili so se tekmovalci za hojo v vrečah. Tudi to je potekalo po skupinah in na izpadanje. V finalu so zmagali Režek, ki je osvojil prvo mesto, sledita mu Pugelj in Huč.

Prav gotovo tabor ne bi uspel v toliki meri, če bi prireditelji pozabili na srečolov. No, na srečo nanj niso pozabili, in tako so udeleženci tabora prodajalce srečk kar oblegali. Le ti so morali biti zelo pazljivi, da so postregli vsem in izdajali srečke le proti plačilu. Ne smemo pozabiti na plesalce, ki so tudi prišli na svoj račun, saj so muzikanti ne-

utrudno godli za ples. Na vrsti je bilo še zadnje tekmovanje, in sicer pod naslovom: »Reši se«. Tekmovanja se je udeležilo le sedem parov, od katerih je zasedel prvo mesto par Cimerman-Oven, druga pa sta bila Huč-Mežnarič. V tem tekmovanju je zmagal tisti par, ki se je najhitreje rešil vezi. Partnerja sta bila namreč vezana tako, da sta se lahko rešila le z razvezanjem, kar pa seveda ni bilo dovoljeno, to se pravi, da sta morala zvezanca najti neki drug način. Če ste letos to tekmovanje zamudili, si ga lahko ogledate drugo leto na Sorici. Ko že govorimo o nagadah, ne smemo pozabiti, da so vsi tisti, ki so osvojili prvo mesto prejeli tudi lepo rdečo Trim kاپico.

Do četrte ure popoldne so se že vsi avtobusi lepo vrstili na poti proti domu. Pa še to: zadnji avtobus, v katerem so se vozili godbeniki in kuhinja, je na poti že ujela ploha.

Ko so se naši delavci odpravljali na avtobuse, so se pogovarjali o tem, da so bili s taborom zadovoljni, da je bilo lepo, le škoda, da morajo že domov. To rej vsi so bili zadovoljni, a nekaj so le pogrešali. Slišali smo samo nekatere, a vseeno menimo, da so vsi opazili, da so se tabora udeležili le glavni direktor inž. Marko Kržišnik, direktor FPR inž. Milan Špolar, sekretar tajništva direktorije Milan Seme ter nekaj mojstrov. Litostrojčani so razočarani ugotovili, da na taboru ni bilo obratovodij in da je manjkalo večina vodilnih delavcev. To so pač ugotovitve, ki jih ne bi radi komentirali.

Menimo, da bi bilo prav, če bi prisluhnili nekaterim udeležencem tabora, ki so nam povedali svoje vtise s tabora.

Postavili smo jim enaka vprašanja:

Resen pogovor tudi ob prigrizku

1. Kakšen se vam zdi tabor Sorica 1973? Ali naj bi take tabore v prihodnje še prirajali?
2. Kaj mislite o planinstvu?
3. Kakšna rekreacija vam je najljubša?

Glavni direktor Litostroja dipl. inž. Marko Kržišnik je takole odgovoril:

1. Že lanskoletni tabor je lepo uspel, prav tako lahko pohvalim letošnjega. Posebno mi je bilo všeč, da se ga je udeležilo tolikšno število Litostrojčanov. Na takih srečanjih — taborih, se poglabljajo tovariške vezi med delavci, kar je nedvomno zelo koristno. Kar poglejte: ljudje, ki so si v tovarni morda tuji, saj opravljajo različno delo na različnih delovnih mestih, so se v taboru sprostili in so se pokazali v drugačni luči kot v podjetju. Zdi se mi, da se s takimi oblikami srečanja ljudje med seboj vse bolj zblížujejo. Taki tabori naj bi bili vsako leto enkrat. Še enkrat naj poudarim, da to ni nekašna veselica, ampak srečanje članov kolektiva na prostem.

2. Všeč mi je planinska organizacija. Slovenija ima čudovite priložnosti za razvoj planinstva. Prav je, da smo zgradili vsepovsod po naših gorah take kočice, kot je npr. naša kočica na Sorici. Lepo je, da je v teh kočah domače vzdušje, ki ga drugje sicer pogrešamo. Toda žal nas motorizacija usmerja v kraje, kjer lahko z motornim vozilom prideš prav do cilja. Planinstvo lahko vsaj delno povežemo z zimskimi športi. Vsa naša družina smuča, midva z ženo pa sva po 20 letih prekinitve športnega udejstvovanja, zaradi popolnoma nove in zelo težke smučarske opreme (čevlji), občutila ta prelepi šport kot težaško delo. Taka oprema sili modernega smučarja k žičnicam, kjer pa se šport zaradi prezasedenosti žičnic spremeni v nekako modno revijo. Pa tudi za klepet je tam časa več kot preveč.

3. Z rekreacijo se sitematično ne ukvarjam, a zanimam se vseeno za mnogo športov. Pozimi predvsem za smučanje, poleti za plavanje, kegljanje in namizni

tenis, medtem ko košarko in nogomet spremljam samo kot gledalec, tako da sem s športom in rekreacijo bolj povezan, kot če bi se sam udeleževal.

K tem besedam je pripomnil predsednik osrednjega delavskega sveta Karol Gornik, češ da je rekreacija tudi pomivanje posode. Seveda ima prav, če je v tem res aktiven, ženi prihrani delo, pa še sam se rekreira.

Naslednji naš sogovornik je bil Janko Grušovnik, ki je takole povedal:

1. Tabor je lepo pripravljen. Ob takih priložnostih se vsi zberemo, a obenem imamo lep izlet. Na ta tabor je prišel marsikdo, ki sicer sploh ne bi šel v hribe. Predlagam, da bi bil tak tabor vsako leto.

2. Planinstvo je zelo koristno, a žal so kočice za tak naval planincev odločno premajhne, pa tudi okoli koč in sploh v planinah odmetavajo planinci vse preveč smeti. Ker se človek z izleti v naravo odpočije, je planinstvo kot rekreacija zelo primerno. Seveda je hoja v planine priporočljiva tudi iz zdravstvenih razlogov.

3. Zame so samo hribi rekreacija in v hribe bom hodil, dokler bom živ in zdrav.

V skupini obiskovalcev Sorice je bil tudi Ivan Oprešnik, vodja skladišča specialnega orodja. Na naša vprašanja nam je ljubezljivo povedal:

1. Tabor je dobro organiziran, ljudje so dobro razpoloženi in veseli. Osebnem sem zelo zadovoljen in želim si, da bi bil drugo leto spet tabor.

2. Planinstvo je lepa in koristna stvar, ki jo zelo spoštujem, a žal nimam dovolj kondicije, da bi se mu posvetil. Planinstvo je zelo primerno za rekreacijo.

3. Zame je rekreacija sprehod v naravo, kamor sila rad pohitim, a žal vsak dan ne utegnem. Včasih sem še malo kegljal, zdaj pa nič več, le sprehajam se tako kako urico ali urico in pol na dan.

Ivan Šavor, v. d. vodje SVD, se je zelo razgovoril. Čeprav je doma iz Bele krajine, so ga planine tako navdušile, da svoj skopi

(Nadaljevanje na 6. strani)

Zdaj bomo pokazale dedcem, da nismo kar tako

V novo šolsko leto

Delavci v našem izobraževalnem centru načrtujejo v teh dneh naloge za šolsko leto 1973/74. Kaj bo novega v poklicni šoli, kakšno bo življenje v domu učencev, kako bo organizirano šolsko in dopolnilno izobraževanje zaposlenih? Na ta in še nekatera druga vprašanja v zvezi z izobraževanjem bomo skušali odgovoriti v tem prispevku.

Poklicna kovinarska in elektro šola povečuje obseg svojega dela

Ze dopolnjeni naziv poklicne šole pove, da bomo v novem šolskem letu šolali učence tudi za elektro poklice.

Pogodbo o medsebojnem sodelovanju pri izobraževanju strokovnih kadrov, sklenjeno z delovnimi organizacijami ZP Iskra, so pričeli podpisniki uresničevati že v preteklem šolskem letu. Dograjen je bil prizidek z učilnicami in delavniškimi prostori, v kateri so se preselili meseca februarja učenci, ki so se šolali dotlej za ZP Iskra v neustreznih prostorih bivše poklicne šole na Linhartovi ulici. Čas do konca preteklega šolskega leta smo izkoristili za dokončanje manjših investicijskih del v prizidku, za urejanje organizacijskih in kadrovskih vprašanj v zvezi z razširitvijo dejavnosti in za opremljanje delavnic elektro stroke. Poleg same preselitve in navedenih dodatnih del smo morali poskrbeti za nemoteno izvajanje pouka v celotni šoli. Kljub vključitvi cele nove šole sredi šolskega leta smo ob koncu dosegli normalni učni uspeh.

zato, ker se vpisujejo v poklicno šolo učenci s pomanjkljivim osnovnošolskim znanjem. Četrtna učencev je iz drugih republik. Zanje bomo organizirali posebni dopolnilni tečaj iz slovenskega jezika. Poskrbeli bomo za razvijanje svobodnih dejavnosti učencev in za njihovo samoupravo na šoli.

Internat — drugi dom učencev

V dom učencev je bilo sprejetih 183 gojencev, ki jih šolamo za Litostroj. Ker je bil dom zgrajen za 160 gojencev, so za spalnice pripravljeni nekateri prostori, ki so sicer namenjeni za vzgojno dejavnost. V domu bo organizirano življenje gojencev na podlagi izkušenj iz preteklih let. Poleg skrbi za bivanje in prehrano bodo vzgojitelji organizirali učenje učencev v domu, delovali bodo tudi kot svetovalci pri svobodnih aktivnostih in drugih oblikah zdravega življenja gojencev na samoupravni osnovi. Vsi gojenci v domu prejemaajo štipendijo. Z njo in s posebno dotacijo Litostroja domu ICL pokrrije dom stroške oskrbnine, ki znaša sicer 650,00 din na gojenca. To je še

delavcev, saj bi s tem zniževali strokovnost zaposlenih v proizvodnji.

S tem v zvezi se zadnje čase pogosteje sliši še drug vzrok za večje potrebe po priučenih delavcih. Tovariši navajajo spremenjajočo se tehnologijo v proizvodnji, ki zahteva vedno bolj specializirano delo in ki ga lahko opravljajo priučeni delavci. Če je to tako v Litostroju, ki ima sicer razvito individualno in maloserijsko proizvodnjo, bi bilo treba natančneje ugotoviti, katera so tista delovna mesta, za katera potrebujemo priučene delavce. Zahteve na teh delovnih mestih bi bile osnova za sestavo načrta za priučevanje delavcev, ki bi jih priučili tako za povsem določena delovna mesta.

Če se torej v podjetju povečujejo potrebe po priučenih delavcih, bomo skušali v izobraževalnem centru to smer izobraževanja še razširiti. Težave so v tem, da tudi za tovrstno izobraževanje na razpise ni pravega odziva, čeprav večkrat slišimo, da precej učencev ni uspešno končalo osnovne šole. Prejšnja leta smo priučili več skupin mladih delavcev, tako tudi lani. Letos pa bomo morali razpis za priučevanje ponoviti in poiskati še druge oblike obveščanja, da bomo lahko organizirali priučevanje vsaj ene skupine.

Izobraževanje v oddelku tehniške in delovodske šole za zaposlene doživlja spremembe

V šolskem letu 1973/74 bomo v oddelkih tehniške in delovodske

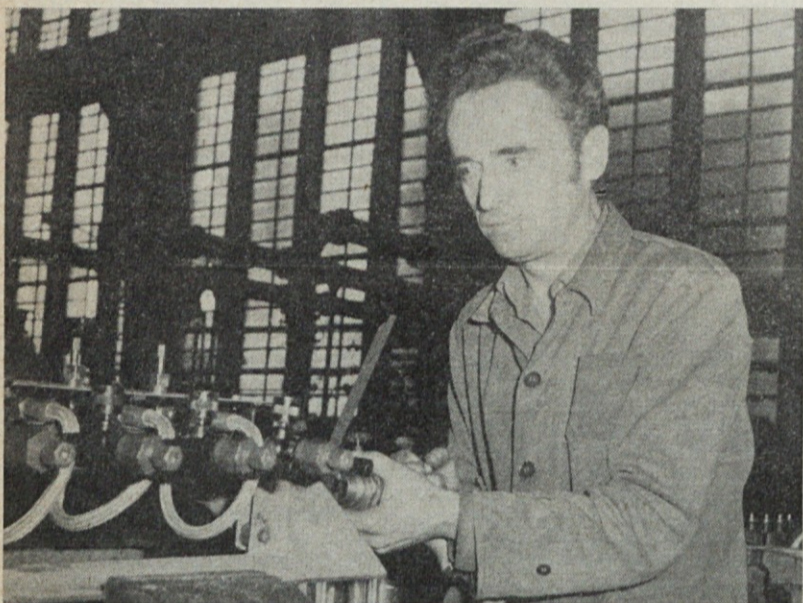

ške šole strojne stroke za zaposlene imeli le en oddelk tehniške šole. 14 slušateljev bo v popoldanskem času obiskovalo IV. razred tehniške šole. To je zadnja skupina, ki jo šolamo po tej poti za tehnike. Izmensko delo v proizvodnji, velik osip slušateljev in gospodarnost pri izobraževanju zahtevajo, da opustimo pri nas tak način šolanja tehnikov. S tem ne mislimo, da so nas tisti slušatelji, ki so v oddelkih za zaposlene končali šolanje, razočarali. Nasprotno: vsak izmed njih se je ob mnogih odločitvah v osebnem življenju štiri leta prebijal skozi zahtevno učne in opravil zaključni-diplomski izpit pred komisijo na cen-

tralni tehniški šoli. In kar je glavno: vsak izmed njih je izšel iz poklicne šole in proizvodne prakse, kar je za delo tehnika v podjetju zelo pomembno. To dokazuje uspešno delo tako izšolanih tehnikov v našem podjetju.

Prav to želimo ohraniti tudi pri novem načinu izobraževanja tehnikov, ki ga postopoma uvajamo. Gre za to, da že v času šolanja učencev v poklicni šoli ugotovimo, kateri izmed njih dokazujejo, da imajo pogoje za šolanje tehnika. Tem učencem bomo omogočili v drugem in tretjem letu šolanja v poklicni šoli dopolnilno izobraževanje iz tiste

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tako pričujemo novo šolsko leto v poklicni kovinarski in elektro šoli v bolj urejenih razmerah. V 20 oddelkih bo obiskovalo pouk 544 učencev. Za kovinarske poklice (strojni ključavničar, strugar, orodjar, rezkalec, finomehanik) se bo izobraževalo 324 učencev, za elektro poklice (elektromehaničar, RTV mehanik, TK mehanik in obratovni električar) pa 220 učencev. Za Litostroj bomo šolali 288 učencev, za ZP Iskra 252 učencev (64 kovinarjev in 188 električarjev) in za Kartonažno tovarno 4 učence. Stroške šolanja poravnajo Izobraževalna skupnost SRS, ustanovitelj Litostroj in s šolnilo za svoje učence ZP Iskra, preostali del ustvarimo z dohodki ICL.

Medtem ko so delavnice za izvajanje praktičnega pouka kovinarjev razmeroma dobro opremljene (modernizirali smo kovačnico in sedaj opremljamo varilnico), pa moramo skupaj z ZP Iskra poskrbeti za sodobno opremo oddelkov elektro stroke. To tembolj, ker bo še letos republiška verifikacijska komisija ugotavljala, če izpolnjujemo pogoje za šolanje navedenih poklicev elektro stroke. ZP Iskra je že dobavilo veliko telefonsko centralo in nekaj drugih naprav. Skupno z ZP Iskra bomo morali tudi poiskati učitelja praktičnega pouka za TK mehanike.

Glavno delo bo usmerjeno v poglobljanje v vsebino in metode učno-vzgojnega dela. Pri pouku moramo kar najbolj izkoristiti sodobna učna sredstva. Poskrbeti moramo za individualizacijo šolskega dela z učenci predvsem

vedno ceneje kot pri večini drugih domov v Ljubljani, posebej, če upoštevamo, da je v ceno všteta tudi malica.

Socialni sestav gojencev potrjuje, da prispeva Litostroj s podeljevanjem štipendij in s posebno dotacijo gojencem v domu velik delež k zmanjševanju socialnih razlik v naši družbi. Bivanje in s tem šolanje omogoča kar 111 otrokom iz delavskih in 50 otrokom iz kmečkih družin z nižjimi dohodki, le 22 otrok je staršev drugih poklicev, ki pa tudi nimajo visokih dohodkov.

Natančneje moramo ugotoviti potrebe po priučenih delavcih

Tudi v novem šolskem letu bomo organizirali enoletno priučevanje mladine z nedokončano osnovno šolo za delovna mesta v kovinskih stroki. Tovariši iz neposredne proizvodnje utemeljujejo potrebo po priučenih delavcih najprej zaradi fluktuacije poklicnih delavcev, saj zaradi tega nasploh primanjkuje delavcev v kovinarskih poklicih. Števila absolventov poklicne šole ne moremo povečevati, saj se pripravljamo v poklicno šolo manj novincev, kot bi želeli. Ugotavljamo tudi precejšnje upadanje interesa za učenje nekaterih poklicev, npr. strgarskega poklica. S priučenimi delavci naj bi omilili vrzeli v pomanjkanju delavcev. Seveda se moramo hkrati zavedati, da strokovno znanje po enoletnem priučevanju ne more biti enako znanju absolventov poklicne šole in da ne moremo samo tako reševati vprašanja pomanjkanja

Drugi tabor na Sorici

(Nadaljevanje s 5. strani)

prosti čas prebije pol v Beli krajini, pol pa v gorah. Na naša vprašanja je takole odgovoril:

1. Organizacija tabora je zelo dobro uspela, dovolj je hrane in pijače. Tudi s stališča varstva pri delu je stanje zadovoljivo. Pijanost ni mnogo, nekaj več je vinenih. Poskrbeli so tudi za odpadke, premalo pa je bilo trim kopic. Tak tabor naj bi bil vsako leto, saj taka srečanja najbolj zblizajo soljudi.

2. Sicer je planinstvo zelo razvito, a vseeno mislim, da bi morali v članstvo planinskih društev vključiti še več članov.

Potrebno je razviti še več propagande, zlasti pri mladih, ki vse premalo zahajajo v gore. Moram reči, da mi gore nudijo večje notranje zadovoljstvo kot morje. Pred nekaj dnevi sem bil v Julijcih in imel sem se zelo lepo.

3. Moja najljubša rekreacija je hoja v planine. Če je dobra, vesela družba, potem je še lepše. Nazadnje smo oговорili še človeka, ki je doma med dolenski mi griči. Svoj prosti čas izkoristi pri delu na polju, dela pa tudi pri zidarjih, sosedih itd.

Vladimir Skrbe, transportni delavec iz IVET, nam je povedal:

Ivan Oprešnik

Vladimir Skrbe

žal, zbal dežja. Na tabor bom še prišel, želel pa bi, da bi bil tabor vsako leto.

2. Planinstvo mi je zelo všeč. S planinci bi rad šel večkrat na izlet, pa kaj, ko ne utegnem. Povem pa naj, da sem že vse vrhove okrog Sorice obhodil.

3. Zame je rekreacija delo, s katerim si služim denar. Če bi imel možnosti, bi seveda raje hodil v hribe kot pa delat.

Tako so mi povedali udeleženci tabora. Ne glede na skoraj enake odgovore, moramo po zaključku tabora povedati nekaj besed in vtisov, ki jih je pustil tabor večini udeležencev.

Planinski tabor je način spoznavanja ljudi med seboj, in to

predvsem tistih, ki se komajda vidijo samo ob izmeni dela ali pa na poti na delo ali z njega. Na planini je dovolj priložnosti, da v primerni družbi in razpoložljivi spoznaš sodelavca in se z njim tudi brez zadrege spustiš v razgovor. Pri tem seveda ne smemo pozabljati, da tudi čudovito okolje pomaga odpreti srce. Udeleženci tabora so bili nad lepoto gora zelo navdušeni in marsikdo se je povzpel na Lajnar, Slatnik ali Možic. Prav gotovo bi bilo njihovo zadovoljstvo še toliko večje, če bi lahko najeli vodnika, ki bi jim znal razkazati okolico. Menimo, da bi bilo potrebno, da bi v času letnega dopusta v letnih mesecih razgledani planinci enkrat do trikrat na teden organizirali celodnevne izlete v bližnjo in daljno okolico. Na takih izletih bi morali udeležencem razložiti praktično branje zemljevida, tako da bi se lahko sami orientirali v naravi, in to po zemljevidu. Zemljevid namreč poučenemu bralcu marsikaj pove: Ime gore, oddaljenost kraja, znamenitosti mesta in še mnogo drugih za radovednega turista zelo pomembnih malenkosti. Če bi se taki izletniki navdušili za izlete v hribe, bi kasneje tudi sami hodili raje v naravo, pa še druge bi njihov zgled privabil. Poudarimo naj, da je propaganda za hribolastvo propaganda za utrjevanje zdravja in podaljšanje življenja, kar nam ni treba še posebej dokazovati, saj je znano, da mnogo hribolazcev dočaka lepo starost.

Našim ljudem so gore všeč, le pridobiti jih je treba in jim omogočiti obisk planin. Žal pa ne znamo in ne znamo za gore navdušiti mladine. Vendar kogar omami lepota narave bogate s čudovitimi barvami, se iz oklepa predanosti goram ne izmuzne več, posebno še ko spozna, da ga je napor sicer telesno utrudil, a obenem duševno očistil in mu dal spet moči za vsakodnevno enolično garanje.

In še naša želja. Nadaljujmo s tabori na Soriški planini, saj bomo tako omogočili vsem tistim, ki le poredkoma in s težavo pridejo v gore, da bodo tudi oni uživali vsaj del lepote planin.

Resnične iz obratov

V dolgih letih mojega dela v službi varstva pri delu sem doživel marsikakšno razočaranje, a tudi nekaj veselih dogodkov mi je ostalo v spominu.

Ob enem izmed obhodov po tovarni me je delavec, ki sem ga opozoril na to, da se lahko nanj zruši pomožni delovni oder, imenoval z različnimi tujimi imeni. Zažugal mi je z roko, češ da me bo zatožil pri delovodji zaradi oviranja pri delu, bolj vljudno pa me je nato poprosil, naj mu povem, kako se pišem. Zaradi neurejenih prehodov sem šel k delovodji, toda ta me je že pričakoval s ploho besed in mi sploh ni pustil, da bi mu obrazložil, zakaj sem prišel. Kmalu nato pa sem ga zalotil, ko je imel med delom polna usta hrane (to ni bilo med malico.) Izkoristil sem to priložnost in delovodji ni preostalo drugega, kot da mi je v vsem potrjeval.

Neki delavec — ključavničar, je z avtogenim aparatom odrezoval kos pločevine — hodnika na mostnem tekalnem žerjavu (višina) ter se hotel nekoliko pošaliti z menoj češ, naj bi mu jaz dvignil odrezani predmet (ni mi na povedal, da je le-ta vroč), toda zaslužil sem nevarnost in se mu samo nasmehnil.

Ko sem delavca pri brušenju zvarjenca opozoril na nevarnost, ki mu preti zaradi neuporabe varnostnih očal, se mi je nasmehnil ter mi povedal na uho (zaradi ropota), da bi mi rad nekaj zaupal. Povabil sem ga na sveži zrak, kjer je najin pogovor tekel v zvezi z varnostno vzgojo. Ko sem končal, se je zopet nasmehnil in pokazal na varnostne čevlje, katerih pete so bile popolnoma izhojene in je spredaj, kjer se stopalo končuje v prste, moled cel prst. Takoj me je vprašal, kaj mislite, kje je večja nevarnost za poškodbo, na očeh, kjer dobim samo »majhen« drobček in mi ga sodelavec z žepnim robcem (ki ima polno prašnih delcev) vzame iz očesa, ali na nogah, kjer obstaja stalna nevarnost, da mi pade večji predmet z mize ali žerjava in mi močno poškoduje noge. Poleg tega ne morem hoditi bos, noge moram zavarovati, ker moram delati tudi doma, če pa dobim tujek v oko, pa me to toliko ne ovira.

Povedal sem mu, da je njegovo mnenje zmotno, kakor je zmotno tudi mnenje mnogih njegovih enakih delavcev, zato so poškodbe na očeh stalno v porastu. Na žalost sem imel le jaz prav, toda ta delavec je ugotovil prepozno, zato ga vi, bralci, nikar ne posnemajte.

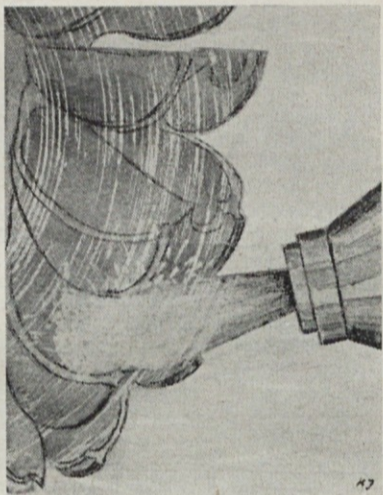
Po neki težji poškodbi mi je delavec, ki se je vrnil na delovno mesto očital, da sem bil premalo nadležen — prepričljiv in da je bil čas za razmišljanje med opozorilom in poškodbo »prekratek«.

Ko sem prišel v neki obrat, sem zaduhal nam tako znani vonj po »slivovki«. Sledil sem te-

mu (prijetnemu) vonju in prišel do mesta njegovega izvora. Na žalost od tega izvora nisem imel nič, saj je prihajal iz nastezaj odprte ustne votline spečega živega bitja. Ko sem to bitje (bilo je med delovnim časom) prebudil, se mi je zdelo, da še vedno blodi v nekem začaranem svetu. »Kje si se pa napil,« sem ga vprašal, misleč pri tem, da mi bo odkril kako skrito točilnico. Toda on mi je lepo objasn timer, da dobiš to zlahka kapljico v naši menzi na pretek, seveda proti plačilu.

Vem, da to ni edini primer in da so taki primeri vzroki različnih poškodb, za katere velikokrat sodelavci in nadzorni delavci vedo, pa žal vse premalo ukrepajo.

Nekega dne prav v času malice nekdo potolče po vratih pisarne, nato pa jih odpre. Bil je to visok moški, še v mlajših letih; poleg moje malice postavi na mizo še nekaj zavitega v papir z besedami »poglejte, kaj prodajajo v našem bifeju.« Že tako imam bolj občutljiv želodec, pa sem kljub temu pogledal, kaj je

v papirju. Odločim se in odprem zavitek — kaj sem videl... seveda je bilo z mojo malico konec, ostali del polurnega počitka sem prebil v posebnem oddelčnem kotičku. Ko sem se vrnil, ni bilo več ne delavca niti moje preostale malice.

Po daljšem razgovoru mi je le priznal, da je hotel dobiti odškodnino za malico, ki je sploh ni kupil v bifeju, temveč jo je našel v sosednji garderobni omari. Bil je to namreč dokaj velik košček pečenke, ki jjo je nekdo pozabil pojesti.

Ob priliki ogleda inšpektorja dela me je ta opozoril tudi na skupino delavcev, ki so stali ob stabilnem dvokolturnem brusilnem stroju z namenom, da si zbrusijo stružne nože ali kaj drugega. V tem času je brusil stružni nož delavec, katerega še nisem videl, da bi sploh uporabljal varnostna očala. Toda, bil sem zelo presenečen, ko sem videl, da jih je uporabljal. Ko je inšpektor govoril z nekim obratovodjem, sem skrivaj stopil do

tega delavca, seveda s posebnim namenom, kajti očala, ki jih je uporabljal, je imel narobe natakajena. Ko sem mu to povedal, se je zasmel in pripomnil: »Sedaj mi je šele jasno, zakaj nisem videl vrteče brusilne plošče, ki mi je skoraj posnela kožo na prstu.«

Opazujem avtogenega varilca in delovodjo ter po njunih kretanjah ugotovim, da je potrebno zavariti rezervoar, v katerem je bil prej (ne vem čemu) bazen. Delovodja se odstrani, varilec pa pripravlja varenje. Pristopim in ga vprašam, kaj bo varil, pa mi nokaže posodo, ki ima majhno luknjico. Na vprašanje, kako bo to zavaril, se škodoželjno (češ še tega ne veš) nasmehne in prižge plin, vendar ga v bližino posode z ognjem nisem pustil. Zelo nezaupljivo me je gledal, vendar sva po kratkem postopku ugotovila, da posoda niti ni bila popolnoma prazna in da je bilo v njej še nekaj bencina. Kaj bi se lahko zgodilo pri varjenju, mora biti jasno vsakemu varilcu, drugim, ki tega ne vedo, pa povem, da bi zaradi nastalih plinov prišlo do eksplozije.

Kljub temu da bi varilec to moral vedeti, tega ni vedel, njegov delovodja (ali je vedel ali ne) pa ga ni opozoril na pretečo nevarnost.

Ob asfaltiranju hodnikov skozi obdelovalnico pristopi k meni delavec in me žalostno vpraša: »Tovariš varnostni, na stari, s kockami položeni poti je bilo toliko lukenj, da sem si dvakrat zvil nogo v gležnju, kje pa naj si jo sedaj?«

Kaj naj mu na to odgovorim drugega kot to, da je v obdelovalnici še vedno dovolj lukenj, kjer si bo lahko zvil nogo.

Ivan Savor

KOLERA

Kolera — bolezen nečistih rok — kolera — bolezen nerazvitih — pa vendar tudi razvitih, ki niso poskrbeli niti za pouk in izobrazbo najnižjih plasti ljudstva niti jim niso omogočili osnovnih pogojev za zdravo življenje. Vedeti moramo, da bolezen ne tepe samo revežev, ampak da udari tudi po bogatejših.

Kolero povzroča bakterija imenovana »vibrio cholerae«. Le-ta je silno občutljiva za sonce, vročino, suh zrak in kisline. Bakterija se zato v želodcu le težko obdrži, prija pa ji lužnato okolje črevesja. Pri nekaterih ljudeh ne povzroči obolenja (klicenosci), pri drugih pa izbruhne bolezen, ki je lahko lažje ali težje oblike. Poznamo celo take primere, da bolnik umre nekaj ur po izbruhu bolezni. Od okužbe do pojava bolezni lahko preteče nekaj ur ali celo tri do pet dni. Bolezen se pojavi v obliki driske in bruhanja. Driska je hujša in hujša, tako da prične iz črevesja teči samo še voda. Kri se zgosti, v telesu pa se kopiči vedno več strupa, ki ga tvorijo povzročitelji kolere. Prav zato je zdravljenje te bolezni usmerjeno v uničevanje povzročitelja kolere in nadomeščanje izgubljene tekočine. To pa je mogoče le v bolnišnici. Zdravljenje bolnikov je težavno in zato je nujno, da skušamo preprečiti pojav bolezni. V tem bomo uspeli le takrat, če bomo oprali prav vsako sadje, ki ga nameravamo zaužiti in če si bomo umivali roke pred jedjo in ne samo pred kosilom in večerjo. Roke si moramo oprati vedno takrat, preden primemo kakršnokoli jed z rokami. Prav tako je nujno, da si umijemo roke vedno, ko pridemo iz stranišča. Zavedajmo se, da si bomo samo z doslednim higienskimi načinom življenja preprečili pojav te množične nalezljive bolezni.

Opozorimo naj še na to, da je cepljenje le pomožen način preprečevanja in žal ni dovolj učinkovito, čeprav vemo, da oboli

Prizor iz uprizoritve ljubljanske Drame »Mož je mož«

Gledališče v Litostroju

Že pred dvema leti, točneje v oktobrski številki našega glasila v letu 1971, smo poročali o predpremiери ljubljanske Drame, ki jo je priredila za predstavnike ljubljanskih delovnih kolektivov. Ob tej priliki je bilo rečeno, da je želja igralcev in gledališča, da bi se približali neposrednim proizvajalcem in jim pomagali, da bi bili neposredno deležni razvedrila in umetniškega ustvarjanja. Poudarili so tudi, da je skrajni čas, da postane gledališče dostopno širokim množicam, ki so željne obiska v gledališču.

Ljubljanska Drama nas je, v okviru praznovanja našega podjetja, v nedeljo, 2. septembra, obiskala in pripravila v restavraciji Litostroja premiero drame Bertolda Brechta »Mož je mož«. To je bila nekako prva preskušnja ideje levega odra. Tu gre namreč zato, da bi ljubljanska Drama nekaj svojih iger predstavila gledalcem, ne samo na svojih odskih deskah, ampak v samih tovarnah, v velikih prostorih, kjer se sicer navadno odvija delovni proces, ali pa v dvor-

nah, ki so namenjene za delo družbeno-političnih organizacij.

Gledališče je za svoj prvi tak preskus izbralo tragikomedijo »Mož je mož«, katere dogajanje se odvija na Daljnem vzhodu za časa kolonialnih vojn. V tej komediji spoznamo skladiščnega delavca, ki je odšel na trg kupiti ribo, toda konec koncev postane vojak med vojaki, prav tako dober kot ostali, v katero družbo je nenadoma zašel.

Gledalci, ki so v zelo velikem številu napolnili prostore delavsko-uslužbenske restavracije, so pozorno sledili dogajanju na odru, kjer so priznani gledališki umetniki kot so Andrej Kurent, Rudi Kosmač, Danilo Benedičič, Majda Potokarjeva itd. predstavljali Brechtove junake.

Morda bo kak preoster kritik dejal, da tovarniška restavracija res ni prostor, ki bi bil primeren za gledališče, da dvorana ni dovolj visoka, da je oder prenizek, toda vse take pripombe zbledijo ob dejstvu, da se je tako priznana gledališka institucija, kot je ljubljanska Drama odločila, da bo kulturo prenesla s posvečenih odskih desk, med neposredne proizvajalce. In že to dejanje je vredno vsega priznanja.

Prav gotovo je ta prvi korak uspel, saj so s tem, vsaj tako upamo, pričeli podirati zid, ki je žal vedno večji, med gledališčem in potrošniki kulturnih dobrin.

Litostrojčani so bili s predstavo nedvomno zadovoljni in želeli bi, da bi jih igralci ljubljanske Drame še večkrat počastili in razvesilili s svojim obiskom in bi jim tako prinesli tako rekoč domov kulturno razvedrilo, ki ga naš človek v modernem času hlastanja za materialnimi potrošniškimi dobrinami tako pogreša.

med cepljenimi desetkrat manj ljudi kot med necepljenimi.

Dr. Edo Tepina

IZBRANE MISLI

Lažje je spoznati deset tujih dežel kot enega samega človeka.
Dearn

Pri ženskah ima največ uspeha tisti, ki se jim najbolj trdovratno upira.
Lodge

Politiki so kot vremenoslavci, ki pravijo: »Napoved vremena je bila pravilna, samo vreme je bilo napačno.«
Moravia

Moški ne vedo kako končati, ženske pa ne kdaj.
Rowland

Demonstracije, ki jih dovoli policija, bi moral prepovedati tisti, ki jih je organiziral.
Hochut

Najboljše sredstvo proti mnogo skrbem je ena sama skrb.
Maupassant

Poškodbe v avgustu

V mesecu avgustu smo imeli v našem podjetju 43 poškodb, od tega 3 na poti v službo oziroma iz službe.

V TOZD FI — livarna sive litine je imela 4 poškodbe, livarna jeklo litine 5, pločevinarstvo 4, TOZD FI 23, TOZD IVET 5 in TOZD SSP 2 poškodbi.

Zaradi poškodb smo izgubili 594 delovnih dni; v TOZD PI — livarna sive litine 72 delovnih dni, livarna jeklo litine 66, pločevinarstvo 51, v TOZD FI 285, v TOZD IVET 62, v TOZD FI 285, v TOZD IVET 62, v TOZD SSP 31 in v TOZD LINT, ZSE, ICL 27 delovnih dni.

Oči si je poškodovalo 11 delavcev, telo 2, prste rok 14, ostali del roke 7, noge pa si je poškodovalo 9 delavcev.

Največ poškodb je bilo v petek — 10, nato v torek 9, v sredo in četrtek 8, v ponedeljek 7 in v soboto 1 poškodba.

V mesecu avgustu smo imeli 6 poškodb manj kot v istem mesecu lanskega leta.

Služba varstva pri delu

Lojze je kupil avto

Ves je gorel od sreče: »Avto imam, avto imam, veš, da imam avto. Kar kupili smo ga, čeprav je drag. Z ženo sva ga kupila in sedaj bomo imeli lepe nedelje, lepe izlete in srečni bomo.« Tako mi je o novi veliki družinski sreči prišel povedat prijatelj Lojze. »Veš, zadovoljen sem. Otroci so zdravi, pridni, z ženo zasluživa dovolj in kar gre. Kdaj boš pa ti kaj nabavil, ali boš kaj kupil, ali boš samo delal vse življenje. Vidim, da nisi sodoben, premalo si iznajdljiv, da veš.«

Cutil sem se ponižanega. Lojze se mi je zdel velik po govorjenju, a še večji po dejanju. Pohva-

lil sem njegovo kupčijo in še dodal: »Lojze, enkrat se bomo pa zmenili in se nekam peljali, bom videl, kako voziš.«

»O ja, O ja,« je hitel prijemati za besedo, »bomo, bomo, v Zaplano bomo šli do Perčona. Bom pa dvakrat peljal, da bomo vsi lahko šli. Veš, tam je imenitna gostilna. Dobro vino imajo in imenitno hrano. Veš, da ne more biti slaba, saj jo hvalijo kar vsi od kraja; pol Ljubljane je tam, vsi z avtomobili.«

Tam dobiš razno družbo in ponanstvo, seveda, brez avta ni nič.« »Menda bo res držalo,« tako sem mu pritrdil, mislil pa

sem, »Lojze pozno si se prebudil, a prebudil si se pa le in kupil avto, pa čeprav na kredit.«

Prišla je tista lepa obljubljen nedelja in zjutraj, kar zgodaj bi lahko rekel, je Lojze pozvonil.

»Kdo tako kriči?« sem vprašal še ves zaspan.

»A, kdo, kdo, Lojze vendar. Gremo na izlet.«

»Kam pa?« sem vprašal.

»Na piknik gremo. Da ne boš mislil, da nisem mož beseda. Ob osmih bodi pripravljen.«

»Ja, do osmih pa ne bom mogel. Nimam kaj vzeti s seboj. Saj veš, da se mesa za čevapčice ne dobi, vina tudi nisem kupil. Nič nimam za piknik.«

»Saj ni treba, na vse to je mislila moja žena. Imamo dovolj mesa, menda 4 kg, pa eno pletenko vina. Otroci pa imajo tudi zase dovolj kokte in ore.« Kaj sem hotel. Prijatelja, kakršen je Lojze, ni pri vsaki hiši. Pristal sem na to, da gremo na piknik.

Ob 8. uri se je pripeljal Lojze na naše dvorišče s svojim lepim avtom. Z ženo sva sedla na zadnje sedeže in Lojze je ponosno pogljal proti Zaplani. Ustavili smo se na lepem travniku pod Perčonovo domačijo. Lojze je na široko razložil vso kramo. Kaj vse si je nakupil ta človek za piknik! Razne dobrote, stole, stolčke, mizico pogrni se in ležalno blazino. »Čudovito, čudovito,« sem dejal, Lojze pa si je srečen mel roke.

Preživeli smo čudovit dan. Ne vem, koliko je bilo prigrizkov in kozarčkov dobrega vina, vem pa, da ga je bilo zvečer malo preveč. Lojze me je venomer spraševal:

»No, kako si zadovoljen, ali ni lepo iti na piknik, in to z avtom?«

»Ja, veš, Lojze, to pa to,« sem mu pritrjeval kakor v sanjah.

»Imenitno, imenitno.«

Ko je padel prvi mrak, smo krenili domov. Pospravljanja je bilo kar precej, nekaj pa smo tudi kar po tleh pustili. Tudi za nas je veljal stari pregovor, kjer se osel valja, tam dlako pusti.

Do glavne ceste smo se spuščali le polagoma, tam pa pravi Lojze: »Zdi se mi, da sem ga malo cuknil. No, pa mislim, da ne bo hudega, samo da ne bi bilo policajev.« Imeli smo smolo. Oč nekod se je vzel policijski avto. Modra luč je pomenila, da moramo ustaviti. Lojze, kar ni mogel ustaviti, malo ga je zanašalo sem in tja po cesti. Potem se je začelo.

»Dovoljenje prosim,« je dejal miličnik. Kaj pa »plešete po cesti? Ali ste ga dali malo na zob?«

Lojze je jecljal: »Ja malo smo pa pili. Imeli so piknik. No, pa sem sposoben, da peljem. Brez skrbi.«

»Bomo videli,« je dejal miličnik »pihali boste«. Dal mu je balonček in Lojze se je napihnil. Balonček je v trenutku dobil drugo barvo, miličnik pa je rekel:

»Peš boste šli domov, saj ni daleč. Nikar se ne podajajte v nevarnost.«

Težko je bilo ubogati, ali mož postave je mož — moraš...

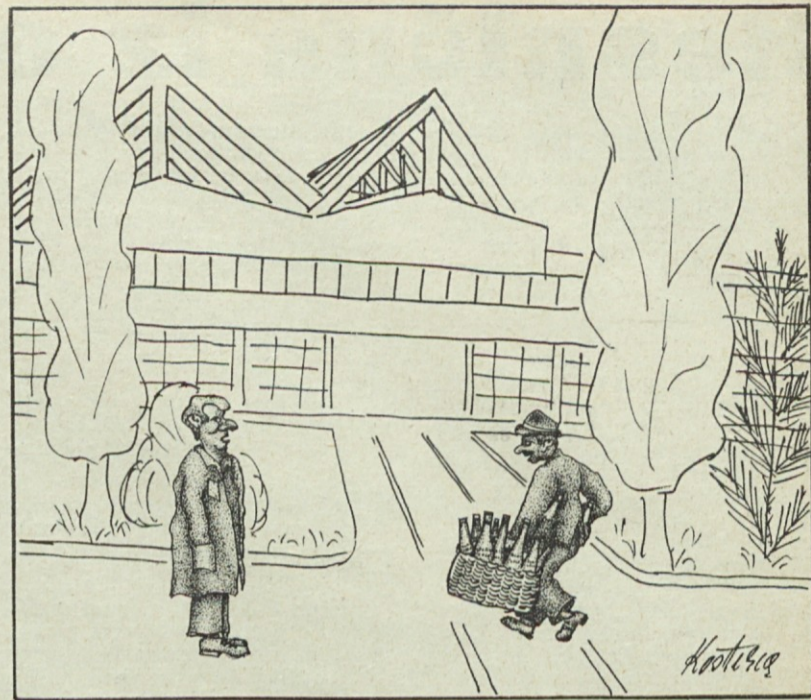
Šli smo, nič več nismo govorili. Vsak si je mislil svoje. Prvi izlet pa nam bo vsem ostal v spominu.

Ivan Oprešnik

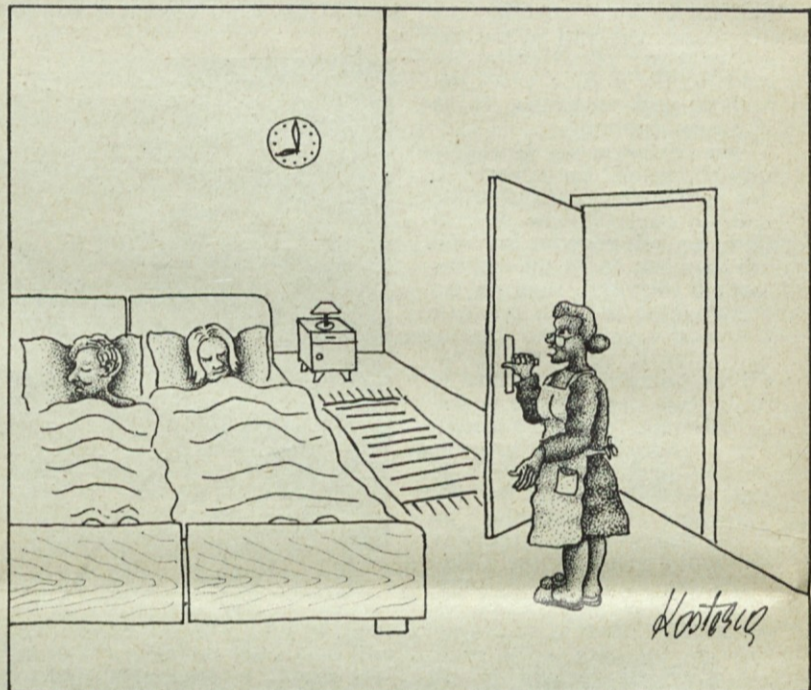
Seminar za mlade samoupravljalce

Predsedstvo konference aktiva ZMS naše tovarne bo organiziralo v dneh 5., 6., 7. oktobra izobraževalni seminar za mlade samoupravljalce in družbeno-politične delavce. Seminar bo v naši planinski koči na Soriški planini.

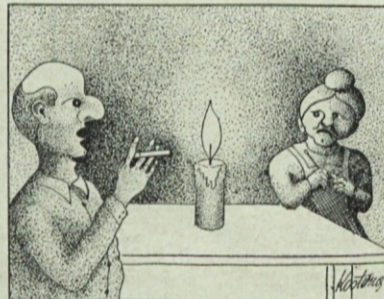
Tematiko, ki jo bomo obravnavali, je za nas mlade proizvajalce zelo pomembna. Na seminarju bomo razpravljali o organiziranosti poslovnega procesa v naši delovni organizaciji, nadalje o gospodarskem položaju in o perspektivi tovarne. Govorili bomo o tem, kakšne naloge nas čakajo pred kongresom ZK, kakor tudi, kaj nam prinaša nova zvezna in republiška ustava. Prav tako bo-

»Francelj, ali boš odprl buffet?«
»Ne, v penzion odhajam.«

Ala, vstati, mislita, da je že prosta sobota?

»Mici, malo ognja, prosim.«

»Starejši so dobili stalnostni dodatek, mi tri leta stari pa ne! To je krivica, res!«

PREGOVORI RAZNIH NARODOV

Kdor hoče vse vedeti, mora malo spati.
Ruski

Kjer je cvet, tu je tudi med.
Turški

Neprebrana knjiga, neprehojena pot.
Kitajski

Ne govori, da si se učil, ampak reci, kaj si se naučil.
Turkmanski

Dober začetek pelje k dobremu koncu.
Ameriški

Primer je boljši od razlage.
Latinski

Ne boj se počasne hoje, ampak stanja.
Kitajski

Prijateljstvo povečuje radost, a zmanjšuje žalost.
Angleški

Kdor je zatonil v greh, bo utonil v žalosti.
Angleški

Zelo malo ve oni, ki misli, da ve vse.
Angleški

Nepoštenost je slabša od smrti.
Ruski

Kdor govori — seje, kdor poslušaja — žanje.
Ruski

Pametno je vprašati tudi po tistem, kar znamo.
Japonski

V novo šolsko leto

(Nadaljevanje s 6. strani)

učne snovi prvega in drugega razreda tehniške šole, ki se je učenci v poklicni šoli ne učijo (npr. tuj jezik, kemija, del snovi iz matematike in fizike itd.). Tako si bodo sposobnejši učenci že v času šolanja v poklicni šoli pridobili tudi znanje iz učne snovi prvih dveh razredov tehniške šole. Ko bodo zaključili poklicno šolo, bodo imeli poklic, hkrati pa bodo izpolnjevali pogoje za vpis v tretji razred redne tehniške šole. Takšno šolanje tehnika, ki se bo hkrati izučil poklica, bo trajalo torej skupaj 5 let. Prav gotovo bo tak absolvent-tehnik drugače pripravljen za operativno delo v proizvodnem procesu kot tehnik, ki po končani osnovni šoli obiskuje štiriletno tehniško šolo in nima poklica.

Izkušnje iz preteklega šolskega leta kažejo, da se je odločilo za navedeno šolanje tehnika med 100 učenci poklicne šole 19 učencev, ki izpolnjujejo pogoje, čeprav se jih je prijavilo v začetku še enkrat toliko. Nekateri so spoznali, da so želje eno, volja, sposobnosti in skladno s tem rezultati, pa drugo.

V tem šolskem letu bomo morali s kadrovske službe v podjetju urediti status teh bodočih tehnikov.

Glede dolovodske šole za zaposlene strojne stroke ni sprememb. Služateli morajo imeti po končani poklicni šoli najmanj 3 leta prakse v proizvodnji in seveda zagotovljeno vsaj v perspektivi delovno mesto delovodje ali tehnologa v podjetju. V preteklem šolskem letu je dveletno šolanje končala skupina 15 slušateljev.

V novem šolskem letu bo odprt nov oddelek 1. razreda s 23 slušatelji: 21 iz Litostroja in 2 iz drugih podjetij.

Bolj bomo razvijali razne oblike dopolnilnega izobraževanja

Podatki kažejo, da so v našem podjetju zaposleni tudi delavci, ki za delo na svojih delovnih mestih nimajo potrjene ustrezne izobrazbe ali strokovne usposobljenosti. Gre za polkvalificirane, kvalificirane in predvsem visoko kvalificirane delavce. Zaradi te-

Sorica: urežimo eno živahno